ANT

Bâbıâli'de grev tehditleri

Haftalık Dergi • 22 Ağustos 1967 • Sayı: 34 • 125 Kuruş

ERKEN SEÇİM OYUNU

ordudaki terfilerin içyüzü

HAFTANIN NOTLARI

14 ağustos

Kitap toplatıldı

■ **Ararat Yayınevi'nin çıkartmış olduğu Çetin Altan'ın "Onlar Uyanırken", Nadir Nadi'nin "İki Sovyet Rusya", Yaşar Kemal'in "İnce Memet" ve Dostoyevski'nin "Mektuplar" adlı kitapları, bir ihbar üzerine Birinci Şube Nöbetçi Müdürü Cemalettin Yılmaz'ın emriyle Beyoğlu'ndaki kitapçılardan toplatıldı. Kitapların tamamen kanunsuz olarak toplanması üzerine yazar Yaşar Kemal, bir basın toplantısı yaparak olayı protesto etti ve "Mahkeme kararı olmadan bir tek kitap toplanamaz. Polis anayasayı çiğnemekte devam ederse demokrasi tehlikeye düşer" dedi.**

Terör Kanunu

■ Adalet Bakanı Dinçer, Terör Kanunu Tasarısı'nın bütün hazırlıklarının tamamlandığını ve yakında Meclis'e sevkedileceğini İzmir'de açıkladı. Dinçer'in açıklaması, yüksek mahkemelerin sosyalizm lehinde verdiği kararlara rağmen, iktidarın terör yolculuğundan vazgeçmeye niyetli olmadığını göstermektedir.

Tural'ın değil Atatürk'ün büst

LERİ YAPTIRILIYOR Kara Kuvvetleri Kuruluş Günü dolayısiyle düzenlenen sergide Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural'ın büstü sergilenmemiştir. Kara Kuvvetleri Sergisi Ordudonatım pavyonundaki büst Orgeneral Cemal TURAL'ın değil, ATATÜRK'ün büstü idi. ANT Dergisinde bu haberi yazan kişi ATATÜRK'ü tanımak istemeyen biri olduğunu göstermiştir. Genelkurmay Başkanı Orgenaral Cemal Tural'ın hiç bir zaman, hiç bir yerde büstü yaptırılmamış ve yaptırılması akıldan dahi geçmemiştir. Bu haberin kamu oyuna açıklanması ANT Dergisinden de beklenmektedir.

Hakkı ŞENYUVA
Kurmay Albay
Gnkur. Hlk. Mü. Prot. D. Başk. V.

15 ağustos

TİP mitingi

■ Türkiye İşçi Partisi'nin Silvan'da düzenlediği miting, sosyalist hareketin doğu illerinde nasıl süratle geliştiğini açıkça ortaya koydu. Sekiz bin kişinin katıldığı mitingde "Hayallerimizde fabrika bacaları tütüyor", "Demirel bir temel de doğuda at", "Petrol, bakır, krom bizde, yaşamak sizde" gibi dövizlerde doğulular, iktidarın doğuya ihanetini ortaya koyuyordu. Çok sıkı güvenlik tedbirlerinin alındığı toplantıda TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın da bir konuşma yaparak "Tarihte ilk defa millî kurtuluş savaşını vermiş bir millet olduğumuz halde bugün yine emperyalizmin kucağına düşmüş, yarıbağımlı bir ülke durumundayız" dedi ve doğuluları demokratik yoldan mevcut düzeni değiştirmeye dâvet etti.

Bakanın itirafı

■ **Başbakan Demirel bir yandan "nurlu istikbâl" nutukları çekerken Ticaret Bakanı Ahmet Türkel de Ordu Ticaret Odası'nda "Bu yıl ağır bir ekonomik krizin olduğu bir gerçektir. Bunun izalesi için çitfçi borçlarının ertelenmesini ve çalışma imkânlarını sağlayacağız" dedi. Eriyen altın stokları, artan fiyatlar, işsizlik ve rejim buhranı, bugünkü ekonomik çıkmazın önümüzdeki günlerde daha da şiddetleneceğini göstermektedir.**

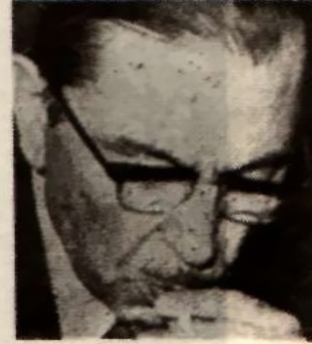
CIA'ya veto

■ Amerika Ulusal Öğrenci Derneği (NSA) Kongresi'nde konuşan Başkan Eugene Groves, derneğin, Amerikan Casusluk Teşkilâtı (CIA) ile tüm ilişkilerini kestiğini, aradaki bütün bağların koparılıp atıldığını bildirdi. Bu arada, Washington'daki genel merkez binasının da CIA'nın elinden alındığını belirten Groves, "NSA'nın denizaşırı temsilcileri, öğrenci politikasını yürütme kabiliyetine göre değil, haber alma mesleğindeki kabiliyetine göre seçilmekteydi. İstikbalin genç liderlerine, arkadaşlarına ihanet etmenin bir vatan hizmeti olduğu aşılanmaya çalışıldı" dedi. Amerika'da bile maymunun gözü açıldığı halde, Türkiye'deki kraldan çok kralcılar, hâlâ CIA'ya karşı savaşanları suçlamağa devam ederek ihanetlerini sürdürmektedirler.

16 ağustos

Kıbrıs pazarlığı

■ **Yunan Başbakanı Kollas, Kıbrıs'lı yedek subaylar heyeti ile yaptığı görüşme sırasında "İhtilâlin ilk anından itibaren hükûmet programında da belirtildiği gibi, millî hükûmetin amacı, kayıtsız şartsız Enosis'in barışçı yollardan sağlanmasıdır" dedi.**

ÇAĞLAYANGİL

Buna karşılık, Milliyet Gazetesi, yabancı basına atfen, Türk, Yunan ve Kıbrıs Hükûmetleri arasında üçlü görüşmeler yapılacağını ve Türkiye'ye bir üs verilmek suretiyle Enosis'in sağlanması teklifinin görüşüleceğini açıkladı ise de, Dışişleri Bakanı Çağlayangil bu söylentilerin asılsız olduğunu bildirdi. Atina Radyosu da, son yayınlarında Enosis'in ilân edileceği günün yaklaştığından söz etmekte ve Enosis aleyhtarı komünistleri suçlamaktadır.

Kürşad'a şamar

■ Sayıştay, AP Samsun Senatörü Fethi Tevetoğlu'nun Türkiye'de Sosyalist ve Komünist Faaliyetler adlı kitabının Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nca satın alınmasının usulsüz olduğunu kararlaştırdı. Böylece, devlet parasının nasıl sorumsuzca çarçur edildiği bir kere daha ortaya çıktı.

Zelzelenin tahrip ettiği bölgelerin insanları hâlâ perişan vaziyette, devlet yardımı ulaşmıyor

17 ağustos

Zeytinyağ skandalı

■ İtalya'ya ihraç edilen zeytinyağlarının madeni yağ katılmış olduğu için geri çevrilmesi üzerine piyasada yapılan incelemede vatandaşlara satılan yağların da katkılı olduğu anlaşıldı. Sırf kâr hırsıyla vatandaşların sağlığına kasteden vurguncular hakkında hükûmet hâlâ ciddi bir tedbir almamaktadır. Bu konuda bir açıklama yapan Beslenme Uzmanı Doçent Osman Nuri Koçtürk, meselenin emperyalist ülkelerin bir oyunu olduğunu belirterek incelemelerin bu yönden yapılması gerektiğini ileri sürdü. Koçtürk, hükûmet temsilcilerinin ihracatçı firmaların kuklaları gibi davrandıklarını, âdeta hükûmeti yönettiklerini açıkladı. Vatandaşa karşı işlenmiş korkunç bir cürüm bütün delilleriyle ortada dururken bakkallar, tüccarlar ve imalâtçılar birbirini suçlamakta, hükûmet ise hâlâ özel sektöre methiyeler düzmektedir.

Hani yardım

■ **Binlerce vatandaşı yersiz yurtsuz bırakan depremin üzerinden bir ay geçtiği halde hükûmet felâketzede vatandaşlara hâlâ kredi açmamakta, bu yüzden deprem bölgelerinde sefalet ve perişanlık hüküm sürmektedir. Bir çok felâketzede, hükûmetin kredi vaadini hatırlatınca yetkili kimselerden "kendi başınızın çaresine bakın" cevabını almaktadırlar. Kışın yaklaştığı şu sıralarda geçen yıl Varto'nun başına gelenleri hatırlayan felâketzedeler endişe içinde bulunuyorlar. Öte yandan Adapazarı depremi binaların yıkılmasına müteahhitlerin hırsızlıklarının sebep olduğunu ortaya koyduğu halde, bir müteahhidin liderliğindeki AP iktidarı meseleye hâlâ el koymamaktadır.**

18 ağustos

İşçilerle işbirliği

■ **Türkiye Mimarlar Odası, olumlu bir karar alarak mimarlarla işçiler arasında işbirliğini gerçekleştirdi. Yapı İşçileri Sendikası yöneticileriyle ortaklaşa düzenlediği basın toplantısında Mimarlar Odası Genel Sekreteri Demirtaş Ceyhun, "Yapı işçilerinin kaliteliieri süreli olarak yurt dışına gitmektedir. Sosyal Sigortalar, bu işkolunda çalışanları işçi dahi kabul etmemekte ve sigortaya almamaktadır. Biz kaliteli yapı işçisi yetiştirerek bunlara belge vereceğiz. Ve mimarlar belgeli yapı işçilerini tercihan çalıştıracaklardır" dedi.**

Amerika'ya gidiyor

■ Başbakan Süleyman Demirel Sovyet Rusya gezisinden sonra Amerika'ya gidecektir. Hakkındaki söylentiler dolayısıyla direkt olarak Amerika'ya gitmeyi göze alamayan ve bu işi Rusya gezisinden sonraya bırakan Demirel'in seyahati muhtemelen yılbaşından sonra olacak ve onbeş gün sürecektir. Demirel ayrıca, Romanya ve Irak'a da gidecektir.

19 ağustos

Dilligil meselesi

■ "Parti Yasaklarını İnceleme Kurulu", bugünlerde AP Genel İdare Kurulu'nun bir itirazını inceleyerek karara bağlayacaktır. Bilindiği gibi, Yargıtay Başsavcısı, 27 Mayıs aleyhtarı yazılarından dolayı Turhan Dilligil'in partiden ihracını istemiş, AP Genel İdare Kurulu da bu talebe itiraz etmişti. İtiraz kabul edildiği takdirde, 27 Mayıs aleyhtarı yayınların dozu artacak, iş MBK üyelerinin yargılanmasını istemeye kadar varacaktır. İtiraz reddedilecek olursa, AP Genel İdare Kurulu, Dilligil'i ihraç etmek zorunda kalacaktır. Böyle bir karar Demirel'in de işine gelecektir. Çünkü Dilligil, artık Bayar'ın yanında, Demirel'in karşısındadır.

Yaşasın Dolar!

■ **Amerikanofil sendikacılığın temsilcisi Türk İş'in Genel Başkan Yardımcısı Hasan Türkay, halen Amerika'da bol dolarlı bir gezide bulunmaktadır. Bu, Türk İş yöneticilerinin Amerika'ya kaçıncı gidişidir? Seyahatin gayesi nedir? Açıklanmalıdır.**

20 ağustos

İzmir Fuarı açıldı

■ **52 ülkenin katıldığı İzmir Enternasyonal Fuarı, Başbakan Demirel tarafından açıldı. Fuar'ın açılışı, her yıl olduğu gibi, bu yıl da iktidarın politik gösteriler yapmasına vesile oldu. Türk ekonomisine hizmet amacıyla kurulan İzmir Enternasyonal Fuarı, bugünkü haliyle ihracattan çok ithalâtı geliştirici ve turistik bir karakter taşımaktadır.**

TİP'lilere baskı

■ Çetin Altan'ın "Bornova Savcısı, Lütfen Dinleyiniz" yazısını beyanname haline getirerek dağıttıkları için TİP Silifke İlçe Başkanı Avukat Necati Yazar ile arkadaşları İsmet Ören, Yetil Pancaroğlu ve Nazım Yazar "komünizm propagandası" yaptıkları iddiasıyla adliyeye verildiler. Oysaki, Çetin Altan bu yazısını Meclis kürsüsünde aynen okuduğu için suç sayılmaması gerekmektedir. Nitekim yazı bir çok gazete ve dergilerde tekrar yayınlanmıştır. Olay, TİP'lilere karşı baskı hareketlerinin yeni bir örneğidir.

AMERİKA VİETNAMA 70 BİN ASKER DAHA YOLLADI! (GAZETELER)

— VAY CANINA, BENDEN BAŞKA KİMSE KALMAMIŞ YAVU!..

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

ERKEN SEÇİM VE SOSYALİSTLER

İNÖNÜ tarafından ortaya atılan "erken seçim" iddiası, Demirel'in bütün yalanlama gayretlerine rağmen, muhakkak ki büyük gerçek payı taşımaktadır. Tarafsız gözlemcilere göre, Demirel iktidarı yeni bir genel seçim için iki yıl daha bekleyebilecek durumda değildir. Çünkü "döviz rezervleri sür'atle tükenmekte, altın stoku erimekte, paranın dış değeri düşmektedir. Enflasyonist eğilimler gün geçtikçe kuvvetlenmektedir. Resmen devalüasyona gitmek, ithalâtı kısmak, yatırımların finansmanı için dar gelirli vatandaşın sırtına yeni zamlar yüklemek AP iktidarı için kaçınılmaz hale gelmektedir." **Bu ekonomik güçlüklerin iyice açığa çıkacağı 1969 yılında yapılacak bir seçim AP'ye çok oy kaybettirebilir. Buna karşılık, seçimlerin bir yıl öne alınması, AP'ye dört yıllık bir iktidar imkânı daha kazandırabilir. Kaldı ki, AP içindeki hizipleşmeler, başta Bayar olmak üzere eski DP'lilerin iktidar nimetlerinden pay istemeleri de, Demirel'i, "erken seçim"de sağlayacağı başarı ile AP Büyük Kongresi'ne "rakipsiz lider" olarak gitmek düşüncesine itmektedir.**

ERKEN seçim gerçekleştiği takdirde, siyasî partiler, beş liste üzerinde aynı zamanda mücadele verecektir. Milletvekili seçimi, kısmi Senato seçimi, il genel meclisi seçimi, belediye meclisi ve başkanı seçimi, muhtar ve ihtiyar heyetleri seçimi... Görülüyor ki, 1968 seçimleri, Türkiye'de halkın oyuna dayanan bütün yönetim kadrolarına birden biçim verecek mahiyettedir. **AP** iktidarının bu defa seçime giderken, küçük partilerin meclislerde temsili imkânını sağlayan **"milli bakiye sistemi"**'ni kaldırmak isteyeceğini, hattâ CHP'nin de desteğiyle bunu gerçekleştirebileceğini gözden uzak tutmamak lâzımdır. MP, YTP ve CKMP bugün fonksiyonları kalmamış, zamanla yok olmağa mahkûm kuruluşlardır. Ama bir yandan CHP'nin eşraf tabakasını çekerken, bir yandan da eski DP'lilerle flört ederek AP karşısında **"alternatif"** olmağa oynayan bir GP'nin gelişmesinin **"milli bakiyesiz"** bir sistemle önlenebileceğinde muhakkak ki gerek AP, gerekse CHP yöneticileri birleşmektedirler. Ama her iki partinin de asıl korkusu, gücünü bütün emekçi sınıflardan alan ve en büyük oy potansiyeline sahip bulunan Türkiye İşçi Partisi'nin gelişmesidir. Geçen seçimde Meclis'e 15 milletvekili sokan TİP'i bu defa grup kurmaktan dahi yoksun bırakmak için **"milli bakiye"**'nin kaldırılması, gerek AP'ye, gerekse CHP'ye tek çıkaryol olarak görünebilir.

TÜRK sosyalistleri 1968 mücadelesini, pek mümkündür ki, çok ağır şartlar altında vereceklerdir. Sosyalist mücadeleyi yozlaştırmak için ortamın solunu seçenlerin, ellerindeki güçlü propaganda imkânlarıyla ve bu yozlaştırmada kendisi için çıkarlar bulan bir kısım basının desteğiyle sosyalizme yönelen oyları çelmesi en büyük tehlikedir. İki yıldır sosyalist muhalefetten yediği şamarların hırçınlığı içindeki AP'nin seçim mücadelesinde birtakım "kirli oyun"lara başvurması da beklenebilir. Bütün bu tehlikeler karşısında, Türkiye'nin tek sosyalist partisi, tarihi savaşını, sadece kendi imkânları, kendi çabasıyla vermek durumundadır. Seçim öne alınmasa, bir yıl daha sonra yapılsa da şartlar değişmeyecektir. Bu bakımdan, Türk halkının kurtuluşunu TİP'in gelişmesinde görenler şimdiden seçime hazır olmak, bütün imkânlarıyla onun mücadelesine katkıda bulunmak zorundadırlar. Ama bu konuda en büyük sorumluluk, TİP yöneticilerine düşmektedir. Çünkü bu mücadeleyi organize etmek, yürütmek ve başarıya ulaştırmak herkesten çok, onların görevidir.

ERKEN SEÇİM OYUNU

MİLLET MECLİSİ'NDE AP GRUPU
(Demirel'in hatırı için bir yılı feda ederler mi?)

EĞER İnönü konuşmasaydı, daha doğrusu 21 aydır süren sessizliğini yırtmasaydı, İstantanbul CHP Bölge Toplantısı da, Bursa'da düzenlenen *"CHP Gençlik ve Kadın Öncü liderleri ve Halk Gönüllüleri Yetiştirme Semineri"* gibi gürültüye gidecekti...

"Kafasında kırk tilkiyi dolaştırıp kuyruklarını biribirine değdirmediği" söylenen İnönü, kapanış konuşmasını yapmak için kürsüye geldiğinde, bir gece önceki toplantıdan habersiz olanların söylenecekleri dinlemeye pek niyetli olmadıkları seziliyordu...

Geçmişin kısa bir *"durum muhakemesini"* yaparak konuşmasına başlayan İnönü *"Şimdi CHP muhalefettedir, ufukta seçim görünüyor"* dedi. Hemen partizanlık ve demokratik rejim konularına atlayan CHP Genel Başkanı, olağanüstü kurultay'daki parçalanmadan sonra sarsılan, fire veren, laçka olmuş teşkilâtı çalışmaya çağırdı ve bugünkü ekonomik durum konusunda *"Başbakan'ın dediği gibi, kemer sıkmadan yani bol keseden kalkınma olmaz. Bu her ne şartla olursa olsun para bulmak avuç açmakla olur ve bunu da kimse temel haklarımızı haciz altına almadan bize temin edemez"* dedi...

21 aylık A.P. iktidarı süresince, her karşılaşmasında Başbakan'dan aşırı saygı ve nezaket gören, sert konuşmaktan bu yüzden kaçındığı öne sürülen İnönü, Demirel hakkında verdiği hükmü ise şöyle dillendiriyordu:

Azami müşterekler

— *Sayın Başbakan vakit vakit çok ümit veren uyanmaları ve doğru yolu tutmaları bırakarak kesin bir kararla yanlış istikamette ısrar etmektedir.*

CHP'nin başarısızlıklarından, genel başkan olarak kendisinin sorumlu tutulması gerektiğini söyleyerek Ecevit ve arkadaşlarına kendini siper eden İnönü, kesin yargılarını şöyle sıralıyordu:

— *Demirel Anayasayı değiştirme, Danıştay'ın icabına bakma düşüncesine saplanmıştır. 1966'da AP iktidarı aleyhine yönelecek herhangi bir davranışa karşı Türk milleti silâhlı direnmeye çağırılmıştır. Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu ile iktidar yeniden onbeş yaşındaki öğrencileri komünistlik suçlaması ile yankesicilerin arasına göndermeye hazırlanmaktadır.*

Ve İnönü, sözlerini şöyle bağlıyordu:

— *Bu iktidar önümüzdeki seçimleri kaybetmelidir. Kaybedecektir. Memleketin menfaati ve selâmeti bundadır.*

21 aylık susuştan sonra konuşan ve bir hayli ağır konuşan İnönü *"Bugünkü görevimiz, tekrar demokrasiyi kurtarmaktır"* diyordu. İnönü'nün bunları söylemesi için bir takım şeyler bilmiş olması gerekiyordu... Demek ki, Türkiye'nin menfaat ve selâmeti, yeni seçimleri AP'nin kaybetmesine bağlıydı...

Ertesi günü CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit ise *"Genel Başkan İnönü'nün konuşması ile seçim mücadelesi başlamış oluyor"* diyor ve ekliyordu:

— *Böyle erken bir seçim kampanyasına girmek bizim inisiyatifimizde değildi.*

■ *"Erken seçim" üzerine yapılan tahmin ve yorumlar*

Parlamentonun tatile girmesinden hemen sonra nöbetçi odacılara teslim edilen siyasî partilerin genel merkezleri, erken seçim haberi ile çalkalandı. Tatillerini yakın yerlerde geçirenler jet gibi Ankara'ya döndüler... AP'nin erken seçime gidebileceğini öne sürenler, Demirel'in 1968 Kasım ayında yapılacak AP Genel Kongresine daha güçlü gitmek, başına dert olan uçları temizlemek, yeni seçeceği kişilerden kurulu bir kabine yapmak, DP'lilerden yakasını sıyırmak için seçime gidebileceğini öne sürüyorlardı. Karşı tez ise şöyleydi:

— *İnönü, olağanüstü kurultaydan sonra ortanın solunu seçen, fakat durgunlaşan teşkilatı canlandırmak için erken seçim haberini ortaya atmıştır.*

Perşembe gününü susarak geçiren Başbakan Demirel ve siyasi partiler genel merkezleri, erken seçim üzerine neler söyleyebileceklerini kararlaştırdılar. Demirel, İnönü'nün konuşmasını Ulus gazetesinden, Ege gezisine çıkarken Esenboğa'dan İzmir'e gitmek için bindiği uçakta okumuştu. Perşembe gecesi, Ege gezisine katılan AP'li bakanların da bulunduğu toplantıda, İnönü'nün ortaya attığı erken seçim fikri tartışıldı. Bir buçuk yıllık küskünlükten sonra barışan Mehmet Turgut ile Turhan Bilgin'in savunduğu *"erken seçimi red"* görüşü benimsendi ve Cuma günü Manisa'nın Akhisar ilçesinde konuşan Demirel, İnönü'ye cevap vererek şöyle dedi:

— *"Halka inerek hizmet etme şeklindeki anlayışımızı bir seçim hazırlığı şeklinde manalandırmak doğru değildir.*

Türkiye'de bir seçim havası esmesi için bir sebep yoktur. Kapalı odalarda iktidar yapma devri, vatandaşın karşısına seçimden seçime çıkma devirleri çok gerilerde kalmıştır."

Aynı gün AP'nin sağ kanat gazetelerinin manşetlerinde ise, Hasan Polatkan'ın eşi Mutahhara Polatkan'ın Adalet Bakanını yerin dibine batıran telgrafının metni yayınlanmıştı ve Demirel, DP'nin kalesi Manisa'nın ilçelerinde gezisine devam ediyordu.

■ *İnönü'nün konuşması AP yöneticilerini telaşlandırıyor*

Demirel, İnönü'nün üzerine gitmekten korktuğunu cevabı ile ortaya koyarken, *"kahve dövücüsünün hınk deyicisi"* pozuyla Feyzioğlu *"Milletvekili seçimlerin öne alınacağını bugünden iddia etmek boş bir kehanettir"* diyordu.

Erken seçim haberinden Feyzioğlu kadar telâşlananlardan

Öldürülmek, başka memleketlere gitmek üstüne

BİR iktidar gazetesinin fıkara, akıl yoksunu bir yazarı işi azıttı. Bu adamlar bir iyice kudurdular. Şimdi de Türk yazarlarını ölümle tehdide başladılar. Ne yazıyordu bu uğursuz adam geçen gün: Bir yeyin bin şükredin ki sizi öldürmüyoruz, diyordu. Bizim politik tarihimizde yazar öldürülmüştür. Öldürülenlerin adlarını bir bir yazıyordu. Siz öldürülmüyorsanız, bizim hoşgörürlüğümüzden, demeğe getiriyordu. Ama canımızı fazla sıkmayın, canımızı sıkarsanız, biz de sizi öldürürüz, demeğe getiriyordu.

İktidarın başı Morrison firmasının Türkiye temsilcisi Süleyman Bey de habire halkı muhalifleri aleyhine tahrik ediyor. Halkı kanunsuzluğa çağırıyor. Bizim gücümüz yetmiyor ey bana oy veren halk ayağa kalk, ayağa kalk da şunları öldür, diyor.

Halkı toplu bir cinayete teşvik ediyorlar. Yıllardan, yıllardan bu yana.. Ve bütün bu tahrikler karşısında Türkiye Cumhuriyeti savcıları susuyorlar.

Biz çıksaydık da, ey vatansever Türkler, şu burjuvalar vatan hainidirler, leşlerini sokaklarda sürüyün onların, köpeklere atın.. Bunlar tarihimizde ilk olaraktan bizi tutsak yaptılar. Yurdumuzu başka bir millete işgal ettirdiler. Bunlar dış kapitalin Türkiye bekçileri... Türkiyeyi sağıp Avrupa, Amerika gâvurlarına sömürtüyorlar, ey Müslümanlar, çünkü bunlar kâfirdir. Türü bitmedik yetimlerin alınlarının terini alıp ecnebi gâvurlara vermek dinsizlik imansızlık, Allahsızlıktır. Bunların dört kitapta katli vaciptir. Bunların her birisi ecnebi kapitalin Türkiye'de casuslarıdır, desek, bunları yoketmeden, bunların kellelerini kesmeden Türkiye kurtulmaz desek, ne olurdu? Savcılar, bini bin yerden yakamıza yapışmaz mıydı? Gelin görün ki yıllardan bu yana sağcı basın ve hükümet aynı şeyi yapıyor da sayın Savcıların tüyleri bile kıpırdamıyor. Savcılar cinayet suçuna bütün bu tahriklere göz yumaraktan iştirak ediyorlar.

Sonra biz yazarları ölümle tehdit etmek bir işe yaramaz. Yazarlar cesur olurlar. Olmalılar. Yazarlar çok vatansever olurlar. Yazarlardır ki, vatanlarına hiç bir zaman ihanet etmezler. Sağcı yazarlar gibilerini kasdetmiyorum. Onlar yazar falan değil. Ben gerçek yazarlardan söz ediyorum. Milletlerinin gerçek kültürlerinin temsilcileri yazarlardan.

Şerefli ölmek, diye, alçakça ölmek, diye bir şey var. Milletinin onurunu, bağımsızlığını, kültürünün güzelliğini, tarihinin büyüklüğünü korumak için ölürse bir yazar, o şerefli bir ölüm olur. Ama bir insan kompradorların emrinde ölürse, bu ölüm sanırım ki şerefli bir ölüm olmaz.

Efendi bizi ölümle tehdit etme! Bu hem bir işe yaramaz, hem de çok ayıp bir şeydir. Bizi öldüreceksiniz de ne olacak! Halkın bu kutsal ekmek, mutluluk savaşı bitecek mi? Türk milleti bağımsızlık düşüncesinden vazgeçecek mi? Tarihin hiç bir çağında bağımsızlığını yitirmemiş bir milleti işgal altında tutmak, sonuna kadar mümkün değildir. Biz olsak da olmasak da Türk *milleti kendi işini görecektir.* Bağımsızlık düşüncesi, onurlu milletler için büyülü bir gerçektir. Bir dal koparırsan, o kopan yerden milyonlarca dal fışkırır.

Bir de iktidarın başı Morrison firması Türkiye Mümessili Bay Süleyman demiş ki "Beğenmeyenler, beğendikleri yere gitsinler." Bizim dünyanın hiç bir yerinde Mümessili olduğumuz bir tek firma yok. Bizim beğendiğimiz topraklar Türk toprakları, beğendiğimiz millet Türk milletidir. Ve bütün dünyada da kompradorlar başları sıkışınca memleketi terkedip gitmişlerdir. Çünkü onların dışarıdaki bankalarda paraları var. Halkın yiyecek bir lokma ekmeği yok.

Bu sözler de geriye tepebilir. Teperse de Morrison firması mümessili için o kadar iyi bir şey olmaz.

Yaşar Kemal

biri de, AP Genel Merkezinin nöbetçi Genel Başkan Vekili Mustafa Gülcügil'di. Gülcügil, bu konuda kendisine başvuran gazetecilere önündeki kağıttan şu cümleleri okuyordu:

— *Biz seçimin yenilenmesini, AP'nin ne lehine, ne de aleyhine görüyoruz. İsmet Paşa telaşlı olduğu için seçimlerin 1968'de yapılmasını arzu etmekte ve bunu tahmin etmektedir. İktidarlar, itibarlarını kaybettikleri zaman erken seçim yapılır.*

TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas, erken seçime gitmenin AP'nin değil dış emperyalistlerin elinde olduğunu, bu sebeple kesin bir kanıya varmanın mümkün olmadığını ortaya koyarken, Sadun Aren şunları söylüyordu:

— *Seçimlerin erkene alınması ihtimali bizi endişeye sokmaz. Seçimler ister erkene alınmış, ister normal zamanda yapılmış olsun AP'nin büyük oy kaybedeceğine kaniim. Bu bakımdan AP'nin bu olumsuz iktidarının her iki halde de devam etmeyeceğini düşünürüm. AP'nin takip etmekte olduğu iktisadi politika, bunun sonucu olarak içinde bulunduğumuz vaziyet o kadar güç ve çıkmazdır ki, bir erken seçim halk ağzında değildir. AP'nin iktidarı kaybetmesi mukadderdir. Çünkü, kurtuluş ancak bundadır.*

■ *İnönü, konuşması ile Demirel'in "Seçim oyunu"nu bozdu.*

AP Genel Başkanı ve Başbakan olduktan sonra, Bayar'ı ziyaret etmesi yolundaki telkinleri reddeden Demirel, geçtiğimiz hafta içinde aracılar yoluyla, Bayar'a gizli olmayan ve saklanmayacak bir görüşmeye razı olduğunu duyurmuştu. İş, yalnız tarih ve yer tesbitine kalmıştı... Demirel, bu görüşmenin ışığı altında kâr ve zarar hesaplarını yaparak erken seçime karar verecekti. Yoksa, havasını yapmadan *"erken seçime gidiyorum"* demekle, yüzde ellisi tekrar parlamentoya gelmekten umudu kesmiş AP Milletvekili ve Senatörlerinin onayını almanın mümkün olmadığını Demirel de biliyordu. Kaldı ki, Millet Meclisi Genel Kurulu'nda refüze olma ihtimali de vardı...

İnönü, son konuşmasıyla, Demirel'in seçim oyununu bozmuştur... Ege gezisinden sonra Ankara'ya dönüp Bayar - Demirel görüşmesini sağlayacak olanların yapacakları arabuluculuk sonucunu beklemeyi ve Sovyetler Birliği gezisinden sonra erken seçimi Amerika gezisi tarihinin açıklanacağı günler içinde ilânı düşünen Demirel, tam bir açmaza düşmüştür...

ADALET

■ *Sosyalist şoför Yalkın hakkında dâva açıldı.*

Arabasının üzerine *"PROLETER"* kelimesini yazan sosyalist şoför Yalkın Özerden, şoförlere hitaben yayınladığı bir bildiride Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesine göre *"sınıfları birbirine karşı tahrik ettiği"* iddiasıyla geçen cumartesi adliyeye sevkedilmiş ve hakkında dâva açılmıştır.

Yalkın Özerden'in *"Şoför Arkadaş"* başlığını taşıyan beyannameyi yayınlamasının sebebi, Kadıköy'de bir takım çıkarcıların ve Sükan'ın polislerinin kendisine karşı baskı ve yıldırma hareketlerine girişmeleri, diğer şoförleri de kendisi aleyhinde kışkırtmalarıdır.

Özerden'in ANT'ta röportajı yayınlandıktan sonra Maltepe'de bir polis memuru, Yalkın Özerden'i çevirmiş, kendisine hakarette bulunmuştur. Bunun üzerine Yalkın polis hakkında dâva açmak üzere Savcılığa başvurmuştur. Daha sonra Tugay Yolu'nda bir şoför sosyalist meslekdaşının yolunu keserek ileri geri konuşmuş, hakaret etmiştir.

Yalkın Özerden, bir yandan bu şoförü mahkemeye verirken, bir yandan da şoför kardeşlerine hitaben bir bildiri yayınlamıştır. Özerden, bildirisinde özetle şöyle demektedir:

Proleter şoför

"Ben 34 HN 690. Yalkın Özerden. 16 senelik işçiyim, emekçiyim, yani ezilen, sömürülen sınıftanım. Üç aydır bir minibüsüm olduğundan, küçük bir esnafım. Ezdirilip hor görülen, 40 Bin Lira borcu olan bir esnaf. Minibüsümün ismi ise PROLETER... Bu ismi taktım, çünkü, sınıfımın bilincine varmış bir sosyalistim. Sizleri benim aleyhime kışkırtanlar, bizleri daha uyutup sömürülerine devam etme hırslarıyla kıvranan seciyesizlerdir. Sağduyumuzu kullanarak hareket edin, bırakın benimle onlar bizzat uğraşsınlar, beni imha etsinler. Beni siz, şoför, siz işçi, siz küçük esnaf kardeşlerime imha ettirmesinler. Benim komünist olduğumu söyleyerek sizi tahrik ediyorlar. Bunu ispat ederek beni hapishaneye atsınlar, güçleri yeterse... Ne siz beni bu yollarda, ne de ben sizleri mahkemelerde uğraştıralım. Çünkü mücadelem sizin mücadeleniz. Sizlerin içinde ise bunu bilen maalesef çok az. Bu yazıyı bir kaç sefer oku ve arkadaşlarına okut!"

Sosyalist şoför, bu beyannameyi dağıttıktan bir gün sonra, sabahın 6'sında polisler gelerek kendisini evinden almışlar ve Kartal Emniyet Âmirliği'ne götürmüşlerdir. Oradan Kartal Savcılığı'na gönderilen Özerden, Savcı tarafından Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesine göre cezalandırılması talebiyle mahkemeye sevkedilmiştir. Kartal Sulh Ceza Mahkemesi, hakkındaki tutuklama isteğini reddettiğinden Özerden tutuksuz olarak yargılanacaktır.

Özerden'in dağıttığı beyanname hakkında bu kadar hassasiyet gösteren Sükan'ın polisleri, sosyalist şoföre insanlık dışı muamelelerde bulunan çıkarcılar ve onların maşaları hakkında, müteaddit şikâyetlere rağmen hiçbir işlem yapmamaktadır. Ama Yalkın'ın mücadelesi Kadıköy'de her geçen gün daha güçlenmekte ve bir çok şoför, sosyalist meslekdaşlarının mücadelesine katıldıklarını söylemektedirler.

Çetin Altan

Kızağa kondu gidiyor, farkında değil

DEMİREL'in yıldızı doğru dürüst parlamadan sönmeye başladı...

Bir yanda New-York gökdelenleri gibi kat kat yükselen yolsuzluklar... Yüzde elli bir hissesi süresiz olarak Kanada firmasına verilen Telekomünikasyon tesislerinin ihalesi. İtalya'dan geri çevrilen zeytinyağlar. Porselen soygunları. Devlet parasıyla alınmak istenirken Sayıştay'ın reddettiği küfürlü propaganda kitapları. Polisin Anayasayı çiğneyerek toplama hevesine düştüğü yayınlar. Anayasa dışı çıktığı anlaşılan kanunlar... Tekrar tekrar açıldığı anlaşılan fabrikalar...

Bir yanda Bayar takımının sahneye çıkması...

Menderes'in, Zorlu'nun, Polatkan'ın günlük politikaya sokulmak istenen mezarları...

Bir yandan A.P. içinde homurdanmaya başlayan şeriatçı takımı.

Ve bir yandan Anayasa cephesinin bütün bu olaylar üzerine dikilmeye başlayan gözleri...

Ve bir yandan tükenen döviz rezervleri...

Demirel bütün bunların üstünden birini tutmaz iki üç nutukla gelebilecek midir?

Eski Amerikan komisyoncusunun durumu bir kavun kabuğuna bastıktan sonra kaymıyayım derken ikinci kavun kabuğuna basan talihsiz bir vodvil kahramanına benzemektedir...

Vücudunu dengelemek için açılan kolları, sağa sola çarpılan vücuduyle basmak için sağlam bir yer aradıkça boyuna kavun kabuklarına basmaktadır ve bu olay çok hızlı cereyan etmektedir...

Demirel'in sonunu hiç iyi görmüyorum. Seçim rüzgârlarının esmeye başladığı şu günlerde kazara seçimi kazanırsa herşeyi birden kaybedeceğe benzemektedir.

Türkiye'nin ne yakın tarihini ne siyasî tarihini katiyen bilmemektedir...

Yalan dolan, parayla oy satın alma, göz korkutma ve polis tertipleri yapmayla sandıktan çıkmanın devlet yönetmek için yeterli olduğunu sanmaktadır...

Ve dipsiz bir kuyuya düşer gibi aldanmaktadır.

Bir eski Amerikan firması komisyoncusunun Türkiye devletinin iktidarında uzun süre kalma şansı hiç bir şekilde yoktur...

Demirel iktidarına bel bağlayanlar Türkiye'de daha çürüğü düşünülemiyecek bir dala sarılmaktadırlar...

Demirel'in en arzulayacağı yol seçimlerde bir an önce iktidardan ayrılmak ve tekrar eski komisyonculuk mesleğine dönerek kendisini unutturmaktır.

Demirel'in karşısında önünde durulmaz bir fırtına hazırlanmaktadır. Bu fırtına son iki yüz yıl içinde tahtları, sadrazamları, başbakanları yere çalmış olan bir fırtınadır. Barometre her geçen dakika düşmektedir.

— Beni beğenmeyen çeksin gitsin, ben sandıktan çıktım. Türkiye'de 26 milyon patron var gibi sözlerle bu fırtınanın önünde dümen tutulmaz...

Demirel komisyonculuktan devlet yönetmeye zıplayan ihtirasını dizginlemezse bunu çok pahalı ödeyebilir... Bütün kozlar, pek güvendiği Amerika da dahil, yavaş yavaş koz olmaktan çıkmaktadır...

Nadir Nadi'nin de belirttiği gibi Demirel pek yalnız bir adam durumuna düşmüştür. Ve bu tür yalnızlıklar yalnızlıkların en tehlikelisidir. Sonunda kimse tanımaz ve acımaz olur insana...

AVRADINI...

Biri bizim evi sormuş
Sormayanın avradını ...
Halkı bize karşı kurmuş
Kurmayanın avradını ...

★

Gördüğüne mirim demiş
Ben bir gizli yerim demiş
Her yola girerim demiş
Girmeyenin avradını ...

★

Hakkımızda nutuk çekmiş
Bizi dile verecekmiş
Moskovaya sürecekmiş
Sürmeyenin avradını ...

★

O soldur, biz sağız demiş
Yüreğine dağız demiş
Onu yoracağız demiş
Yormayanın avradını ...

★

Birinden sigara yakmış
Üstümüzde duracakmış
Gerekirse VURACAKMIŞ
VURMAYANIN AVRADINI ...

AŞIK İHSANİ

Entellektüel milletvekili!

Bir Türk şoförü kendisinin işçi olduğunu arabasına yazmak istiyorsa, bunu komünistlerin tâbiri olan beynelmilel "proleter" kelimesiyle değil, türkçesi olan "işçi" diye yazar. Neden komünist Rusların tâbirini yazsın?

TEKİN ERER
(Son Havadis - 16.8.1967)

ANT'IN NOTU: Proleter kelimesi Rusça değil, Fransızcadır... Ve bunu dahi bilmeyen Tekin Erer de bir milletvekilidir!

TÖS KURULTAYI ANKARA'DA TOPLANIYOR

TÜRKİYE Öğretmenler Sendikası'nın olağanüstü kongresi bu hafta salı gününden itibaren Ankara'da toplanmaktadır.

Öğretmenlerin temel sorunlarının daha keskin hatlarla ortaya çıkması, bu kongrede delegeleri kendi sorunları üzerinde daha ciddiyetle durmağa zorlamaktadır. Bugün için öğretmen topluluğunun karşı karşıya bulunduğu en büyük sorun ise, Türkiye'de emekçi sınıfının büyük ve aydın bir bölümünü meydana getiren öğretmenlerin sömürü düzeni karşısında mücadelelerini yekvücut olarak sürdürüp sürdürmeyecekleri sorunudur.

Acı gerçektir ki, birtakım politik müdahaleler ve kişisel çekişmeler yüzünden bugün Türkiye Öğretmenler Sendikası hiç değilse yüksek kademelerde bir anlaşmazlığa sürüklenmiştir. Yürütme kurulları seçildikten hemen sonra patlak veren anlaşmazlık, TÖS'ü kısa zamanda olağanüstü kongreye gitmek zorunda bırakmıştır.

Ortada çeşitli iddialar vardır. Eski yöneticiler hakkında en büyük itham konusu, Tiyatro TÖS'tür. Tiyatroyu en ücra köylere kadar götürmek iddiasıyla profesyonel bir ekibe kurdurulan bu tiyatronun sendikayı binlerce lira zarara soktuğu ileri sürülmektedir. Bazı yöneticilerin, toplumcu bir örgüt olan TÖS'ün yönetim kadrolarında toplumculukla bağdaşamayacak davranışlarda bulundukları söylenmektedir. Bir kısım yöneticilerin ise şu ya da bu partinin paraleline girerek kendileri için siyasî yatırımlarda bulundukları iddia edilmektedir.

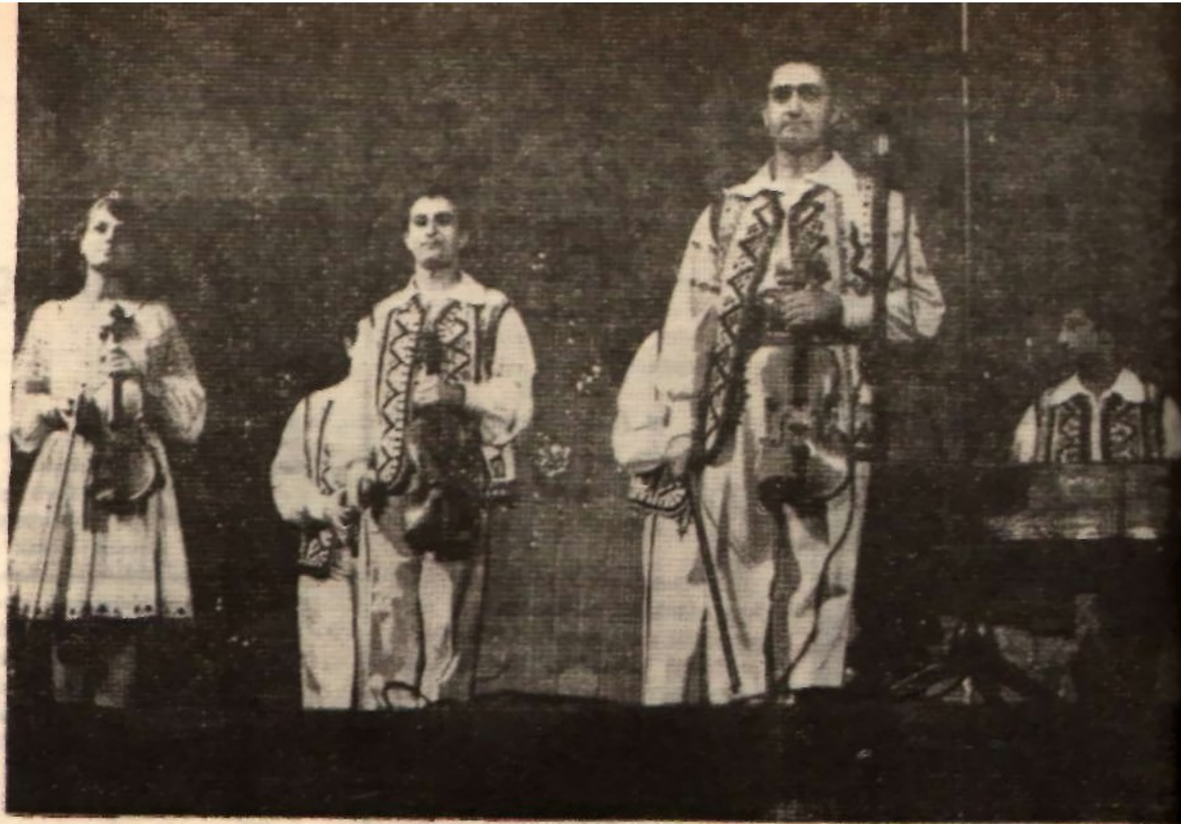
Bu iddialardaki gerçek payı nedir?

Muhakkak ki, en yetkili organ olan TÖS Kurultayı bu iddiaları inceleyerek en olumlu yargılara bağlayacaktır.

Önemli olan nokta, bu iddialar incelenip yargılara bağlandıktan sonra TÖS'ün ileride de birliğini ve gücünü devam ettirebilmesini sağlayacak kararların alınmasıdır. Her toplumcu hareketin gelişme safhasında, bu gibi sürtüşmelerin, çatışmaların olması mümkündür. Ama bir toplumcu harekete sahip çıkanlar, bütün bu dalgalanmalar içinde o hareketi bölünmeye uğratmadan sürdürmek sorumluluğuyla karşı karşıyadırlar.

Bu sorumluluğun ne derece anlaşılabileceği ise, yöneticilerin seçimi sırasında kendisini gösterecektir.

Eğer yeni yöneticilerin tesbitinde bir görüş birliğine varılamamışsa, isimleri dedikodularda ve kişisel çekişmelerde yıpranmış olanların adaylıktan feragat ederek mücadeleyi yürütme nöbetini yıpranmamış kimselere devretmeleri TÖS'ün birliğini devam ettirmek için zorunludur. Aksi takdirde, bu çekişmeler önümüzdeki dönemde de sürüp gidecek, sömürü düzeni karşısında emekçi sınıfının bu en bilinçli bölümünü zayıf düşürecek, kaybeden sadece TÖS ve onunla beraber tüm Türk emekçileri olacaktır.

Evrensel Barış Şenliği sona erdi

Türkiye Milli Talebe Federasyonu ile bağlı birliklerinin düzenlediği Evrensel Barış Şenliği, geçen cuma günü sonuçlandı. 15'i yabancı olmak üzere 22 grupun katıldığı şenlikte, folklor dalında birinciliği Romanya, tiyatro dalında ise birinciliği Yugoslavya kazandı. Şenlikte büyük ilgiyle izlenen topluluklar, gösterilerine Ankara'da da devam etmektedirler. Resimde folklor gösterileri birincisi Romen Ekibi'nin bir dansı görülmektedir. Folklorda Bulgar Ekibi ikinci, Sovyet Rusya üçüncü olmuşlardır.

McCARTHY'cilik

■ *"Kızıl Tehlike'nin Köy Bakanlığı tarafından satın alınmasını Tekin Erer nasıl savunuyor?*

ANT'ın geçen sayısında açıkladığımız yeni kitap skandalı, siyasî çevrelerde büyük tepki yaratmıştır. Fethi Tevetoğlu'nun kitabının Turizm ve Tanıtma Bakanlığı tarafından satın alınmasının *"usulsüz"* olduğu ve bakanlığın amaçlarıyla bağdaşmadığı Sayıştay tarafından karara bağlanırken, *"Kızıl Tehlike"* isimli kitabının Köy İşleri Bakanlığı tarafından satın alınmasını AP İstanbul Milletvekili Tekin Erer, görülmemiş bir cür'etle savunmuş, bu skandalı açıkladığımız için dergimize çirkin saldırılarda bulunmuştur.

"Köy İşleri Bakanı'nı Tebrik!.." başlıklı yazısında Tekin Erer, *"Köy İşleri Bakanımız Toker'i tebrik ederim. Her gün piyasaya çıkan ve nereden beslendikleri, kim tarafından finanse edildikleri bilinmeyen, sayısız komünizan eserler karşısında, komünist aleyhtarı kitaplara değer verildiği için!.. Benim geçen yıl Ak Yayınları Limited Şirketi'ne verdiğim «Kızıl Tehlike» kitabından satın alarak bütün illerde dağıttığı için!.. Bunu, aşırı solcu bir dergide okudum ve doğrusu pek memnun oldum!"*

Erer, daha sonra dergimizin verdiği bazı bilgileri yalanlamağa kalkışarak *"Bu kitabı toptan satın aldığı da yalan olsa gerektir. Çünkü Bateş bayilerinde mevcudu vardır"* demektedir.

Önemli olan bu kitabın toptan satın alınıp alınmaması değil, bir bakanlığın, kendi amaçları dışında bir siyasî kitabı, hem de isnad ve küfürlerle dolu bir kitabı hazinenin parasını ödeyerek şu veya bu miktarda satın alarak siyasetle uğraşması yasak olan memurlara dağıttırmasıdır.

Hem şunu da belirtelim ki, *"Bateş bayilerinde mevcudu vardır"* denilen kitabın, bugünlerde 2. baskısı yapılmaktadır.

Ama, herhalde Tevetoğlu'nun kitabının Turizm ve Tanıtma Bakanlığı tarafından satın alınmasını usulsüz bulan Sayıştay, Köy İşleri Bakanı'nın bu tasarrufunu da *"usulsüz"* sayacak ve milletin parasını son santimine kadar geri aldırtacaktır.

Semirel ayak yolunda «Bize ilim değil, amel lâzım!» dedi

Seçkin Üstün Enik, Yassıhisar'dan bildiriyor

BAŞMÜTEAHHİT Semirel, Küşat Çalışmalarına devam ederek, yanlarında Turizm Acentesi Cihat Küşat ve Emarikan Büyük Elçisi, Ökselans Hırt olduğu halde, Eskişehir'de biri lebiebici, biri de nalbur olmak üzere iki dükkânla resmî arabasının sağ arka camını işletmeye açtıktan sonra, Yassıhisar'a müteveccihen hareket etmiş ve Ayakyolu üzerindeki Mobil Oil benzin istasyonunun iki yıldır kullanılmakta olan iki alafıranga helâsının açılış töreninde hazır bulunmuştur. Kalabalık bir hacetçi kitlesine hitaben verdiği veciz nutukta Sülüman Semirel kalkınma felsefesini izah etmiştir.

"Biz sandalye peşinde değiliz, arkadaşlar," diye söze başlayan Başmüteahhit, sözünün gerisini şöyle getirememiştir: "Dediğim gibi, biz sandalye peşinde değiliz. Bu, vatan hizmetinde, bu itin bakır yestehlediği çoraklarda, bu allahın sıcağında fellek fellek dolaşıp, hababam kordelâ makaslamamdan belli değil mi? İnan olsun şu çıplak, ama şimşirin başını kaşımağa vakit bulamıyorum. Ayıptır söylemesi, iki gün oldu ayak yoluna gitmiyeli. Onun için koştum buraya, hem bir vatan hizmetini, hem bu hizmetimi birlikte göreyim diye. Gerçi biz, dediğim gibi, sandalye peşinde değiliz, ama oturağın kalkınma içindeki mühim mevkiini de idrak etmişlerdeniz. Çünki oturmadan kalkınamazsınız, beyler! Bazı işler vardır ki ayakta yapılamaz, meselâ bu iş. Ama biz vatandaşlarımızın artık yere çömelerek aptest bozmasını da istemiyoruz. Yirminci asırda böyle şey olmamalı, beyler! İşte bu gördüğünüz, ortası delik, beyaz boyalı nesne, nasıl bir kalkınma felsefesi güttüğümüzün beliğ bir izahıdır. Bu tesis nurlu istikballere doğru yolculuğumuzda diktiğimiz yeni bir âbidedir, bir kubur âbidesidir. Bu tesis, Emarikalı dostlarımızla işbirliği içinde, Türkiyemizin medenileşme dâvasını nasıl ıkına sıkına yürüttüğümüzün delillerinden biridir. Ama bazı muzır unsurlar, bir takım solcu kâfirler gördüğümüz hizmetlere gölge düşürmek gayreti içindedirler. Böyle nifakçılara bu memlekette yer yoktur. Bizi beğenmiyorlarsa çıkıp gitsinler dışarı! Çıkamazlar, ama, dışarı, çünki munkabızdırlar. Hak derler, hukuk derler, ilim derler. Oysa bize ilim değil, amel lâzım, arkadaşlar! Elle tutulur, gözle görülür eserler yaratmak lâzım, arkadaşlar! Amel denen budur işte! Yani biz..."

Sayın Semirel nutkunun bu noktasında ne demek istediğini daha belirli bir şekilde anlatabilmek için, daha fazla dayanamıyarak, koşar adımlarla tesisin kapısına seyirtmiş ve ardında kaybolmuştur. İki dakka sonra yeniden ortaya çıkan Başmüteahhit, gülerek, "Biz, işte, ilmi böyle amel ettik!" demiş ve sifonu çekerek tesisi işletmeğe açmıştır. Başmüteahhit, yakında bitirilecek olan kadınlar kısmının açılış töreninde de hazır bulunacağını müjdeledikten sonra, ikindiyin açacağı üç açmaz, kazacağı dört kuyu, dikeceği altı incir ve devireceği sekiz çam bulunduğunu beyanla, özür dileyerek, tören yerinden ayrılmıştır.

Davetliler tesisin aralığında kendileri için kurulmuş olan sofrada yiyip içmiş ve törenin derin mânası üzerinde görüş teatisinda bulunmuşlardır. Bu arada Emarikan Büyük Elçisinin Türkçe "Vecâ" kelimesinin Emarikanca "W.C." ibaresinden geldiği yolundaki ince nüktesi hâzırûnu kahkahalara garketmiştir.

Can YÜCEL

GENÇLİK VE BARIŞ

Ferruh Doğan

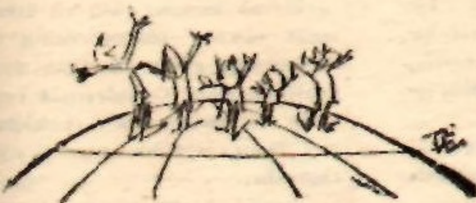

Evrensel Barış Şenliği'ne merhaba...

FETHİ NACİ

YÜKSEK öğrenim gençliğinin her yıl düzenlemeyi gelenek haline getirdiği *"Uluslararası Kültür Şenliği"*, bu yıl adını değiştirdi: *"Evrensel Barış Şenliği"*. Şenlik düzenleyicilerinin yayınladıkları *"Barış"* dergisinde Mehmet Ulusoy, *"Yabancılaşmış bir dünyada, yabancılaşmış bir barışı kabullenmektense, bu dünyanın değişimi ve insanca yaşanacak bir dünyanın kurulması için yapılacak kavgaya bir çağrıdır bu şenlik."* diyor.

Türkiye, sosyalizm tartışmalarının yapıldığı ama barış sözünün edilmediği, sosyalizmle barışın derin bağlantısının üzerinde durulmadığı bir garip ülke. Oysa yeryüzünde barışın gerçekleştirilmesi çağımızın en önemli meselesidir. Buna rağmen bu konu öylesine ilgimizin dışında tutuluyor ki barıştan söz açan bütün haberler ilgisizliğimizin duvarında param parça oluyor, bir türlü bağlantı kuramıyor düşünce hayatımızda.

Oysa şu yirminci yüzyılda savaş yüzünden insanlığın çektiklerini düşündükçe ürpermemek elde değil. İki dünya savaşında ölen ve sakat kalan insanların sayısı 80 milyon! Birtakım istatistik uzmanlarının hesaplarına göre, yirminci yüzyılın ilk yarısında, 1900 - 1953 yılları arasında, savaşlar ve savaş hazırlıkları için yapılan masraflar astronomik rakamları buluyor: 4.000 milyar dolar! Bu para ile insanlığın hayrına neler yapılmazdı... Bu konuda yapılan hesapları okurken, kişi, yirminci yüzyıllı olmaktan utanıyor: Bu para ile yeryüzünde yaşayan bütün insanlara elli yıl bedava ekmek verilebilirdi. Bu para ile 500 milyon aileye, yani aşağı yukarı yeryüzünde yaşayan ailelerin üçte ikisine konforlu meskenler yapılabilirdi...

Ne var ki kapitalist sistem, ekonomik ve politik çelişmelerini çözebilmek için silâhlanma yarışına ve ekonominin askerileştirilmesine başvurmak zorundadır. Ekonominin böylesine askerileştirilmesi, çağdaş tekelci kapitalizmin başlıca çelişmelerinin kesinleşmesiyle açıklanır. Bu çelişmelerin somut ifadesi, imal ettiğini satabilmek meselesidir. En büyük tröstler, devletten koparacakları savaş siparişleriyle bu meselenin üstesinden gelmeye çalışırlar. Emperyalist devletlerin savaş hazırlıkları için yaptıkları muazzam masraflar, belirli bir süre için, sürüm meselesini yani ürettiğini satabilmek meselesini çözer gibi olur. Nitekim İkinci Dünya Savaşında, 1940-1943 yıllarında, Birleşik Amerika'nın sınai üretimi yüzde 90 ve imalât sanayiinde çalışan işçilerin sayısı yüzde 70 artmıştır. 1950 yılında Kore savaşı Birleşik Amerika'nın sınai üretiminde yeni bir artışa yol açmıştır. Ve şimdi de yiğit Vietnam halkının üzerine yağan bombalar Amerikan ekonomisine rahat nefes aldırmaktadır. U Thant istediği kadar *"Vietnam halkı millî kurtuluş savaşı yapıyor"* desin, Başkan Johnson *"Ben aynı kanıda değilim"* demekte ısrar edecektir.

YERYÜZÜNDE evrensel barışın kurulamayışının temel sebebi, kapitalist sistemin etkinliğinin devam etmesidir. *"Batılı insan-doğulu insan"* gibi ayırmalar yaparak, bu ayırmalardan hareketle barış ve savaş meselelerini açıklamağa kalkışmak gülünçtür. Çünkü barış ve savaş, bir coğrafya meselesi değil, bir sistem meselesidir. Bunun içindir ki barış için savaş, emperyalizme karşı savaşın ayrılmaz bir parçasıdır. Ve emperyalizme karşı savaş, yalnız emperyalizmin ezdiği az gelişmiş ülkelerde değil, emperyalizmin hüküm sürdüğü gelişmiş kapitalist ülkelerde de yürütülmektedir.

Barış meselesi, İkinci Dünya Savaşından sonra, oldukça soyut bir biçimde ele alınıyordu. Çağımızın temel çelişmesi olan kapitalizm-sosyalizm çelişmesinde, sosyalizmin barıştan yalnız kazancı olduğu ilkesinden hareket ediliyor, barış meselesi bu açıdan önemseniyordu. Oysa sömürge halklarının emperyalizme karşı açtıkları millî kurtuluş hareketlerinden sonra *"barış"* sözü yeni içerikler, yeni anlamlar kazanmağa başladı; soyuttan somuta doğru bir gelişme oldu. Bugün Amerikalılar defedilmedikçe Vietnam için elbette *"barış"* diye bir şey düşünülemez. Cezayir'den Fransızlar defedilmeden, Türkiye'den istilâ kuvvetleri defedilmeden düşünülmediği gibi! Bunun içindir ki barış sözü, artık emperyalizme karşı savaş, millî bağımsızlık sözlerinden ayrı düşünülemez.

TÜRK yüksek öğrenim gençliğinin bu şenliği düzenleyen örgütleri *"Evrensel Barış Şenliği"* adını seçmekle elbette iyi etmişlerdir. Barış üzerine yapılan konuşmalar "barış" meselesine dikkati çekmekte yararlı olabilir. Bir savaşta -emperyalizme hizmet için, kartellerin ve tröstlerin kasaları şişsin diye yapılacak bir savaşta- en çok kaybedecek olanlar gençlerdir. Bunun için gençliğin barış meselesine büyük önem vermesi yerindedir. Ne var ki bu Şenliğin bu yönde de başarılı olması birtakım ön çalışmaları, ön hazırlıkları gerektirirdi. Barış, soyut bir kavram değil, somut bir gerçektir. Hele Türkiye'de! Bunun için, barış meselesinin çeşitli somut belirtilerini dile getiren konular, meseleler üzerinde daha önceden gerekli çalışmaların (Oturumlar, konferanslar, seminerler, yürüyüşler, mitingler...) yapılması gerekirdi. O zaman, *"Evrensel Barış Şenliği"*, folklor ve tiyatro gösterilerinin dışında da bir anlam kazanacak, amacına daha yaklaşacaktı. Şimdilik, Abidin Dino'nun deyişiyle, *"İstanbul'da bir araya gelen millî kültürler, rengârenk ve kardeş bir mozaik yaratıyorlar."* Bu da elbette güzel bir şey. Ama *"Evrensel Barış Şenliği"*'nin bir çeviri olmaktan kurtulması, Türkiye'de de yaşanan bir gerçek haline gelmesi Türk yüksek öğrenim gençliğinin *"barış"* meselesine gereken önemi vermesiyle mümkün olacaktır. Adım atılmıştır. Şimdi, gelecek Şenliğe kadar önümüzde uzun bir yıl vardır. Aydın gençlik, bu bir yıl içinde *"barış"* meselesini -Türkiye'nin bağımsızlığı ve kalkınmasıyla son derece yakından ilgili olan bu meseleyi- mümkün olduğu kadar geniş çevrelerin meselesi haline getirebilir. O zaman *"Evrensel Barış Şenliği"*, adını hak etmiş olur.

Orduda emeklilik ve terfilerin içyüzü

PARLAMENTO tatilde, siyasi partiler yaz uykusunda, hükümet temel atma ve kordela kesme törenlerinde ise ve bir de aylardan Ağustos ise, Ankara'lı bir gazeteci için en ilginç konu *30 Ağustos'ta açıklanacak* Silâhlı Kuvvetler terfi listelerini önceden ele geçirebilmektir. Her yıl Ağustos ayının başından itibaren, terfi edecek general ve albaylarla ilgili haberlerin gazetelerde yer alması alışılagelmiştir. Fakat, 1967 Ağustos'unu geçmişlerden ayıran 10 Ağustos'ta Resmî Gazete ile *yayınlanarak yürürlüğe giren* yeni Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunudur.

Askeri personele 270 - 1650 lira arasında zam sağlayacak kanunun, bütün dikkatleri üzerinde toplayan kıt'a ödenekleri ile ilgili hükümleri 1 Aralık 1967 tarihinde, aylık, mahrumiyet yeri ödeneği ile öteki mali hükümler ise Devlet Personel Kanunu ile birlikte yürürlüğe girecektir. Kıt'a tazminatının tavanını teşkil eden 1650 lirayı Orgeneral ve oramiraller tabanını teşkil eden 162 lirayı ise jandarma çavuşu ile uzman çavuşlar alacaktır.

Askeri Personel Kanunu ve terfiler konusuna değinmeden önce Devlet Personel Kanununun durumu üzerinde durmak lâzımdır.

Mali hükümlerinin uygulanmasına imkân bulunamayan 657 sayılı Devlet Personel Kanununu değiştirecek tasarı üzerindeki *çalışmalar ilerlemektedir. Bir* süre önce kurulan özel ihtisas komisyonu çalışmalarını bitirerek 657 sayılı Devlet Personel Kanununun yerini alacak tasarıyı Devlet Personel Heyeti Başkanlığı'na vermiştir. Gerekli araştırmalar yapılmadan masa başında hazırlanan tasarı üzerinde, özel ihtisas komisyonunda sert tartışmalar geçmiş, bazı üyeler görüşlerini ve itirazlarını *yazılı olarak tasarıya eklemişlerdir.*

Yeni dönemde parlamentoya verilmesi ve yılbaşında yürürlüğe girmesi beklenen tasarı, memurları öğretimlerine göre sınıflara ayırmıştır. Yüksek öğrenim görenler iki, lise mezunları 3, ortaokul mezunları 4 yılda bir terfi edebileceklerdir. Ve kanunun yürürlüğe girmesinden sonra ortaokul mezunu olmayanlar devlet memuru olamayacaklardır. 146 bini ilkokul diplomalı, 70 bini okur-yazar 210 bin memurun şimdilik tasfiyesi düşünülmemektedir.

Memur aylıklarına esas olacak göstergelerin tabanı 70'den 100'e çıkarılmış, *tavanı ise bin olarak bırakılmış,* 100 ile 1000 arasında 16 derece tespit edilmiştir.

Ek görevlerin devamını sağlayacak yeni tasarı, işe göre adam ve masa sorumluluğu prensiplerini getirecektir.

Tasarı metnini inceleyenlerin belirttiğine göre, bu da birincisi kadar başarısız bir kanun olarak kalmaya mahkûmdur.

Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun, ilerde uygulanacak bir kısım mali hükümleri bir yana bırakılacak olursa, getirdiği en büyük yenilik, orduda her yıl küçük çapta emeklilik *işlemi yapılmasını getirmesidir...*

926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 49'uncu maddesinin (F) fıkrası şöyledir:

— Bekleme süreleri sonunda terfi edemeyen general ve amiraller emekliye sevkedilir. Bunlardan kadrosuzluk sebebi ile terfi ettirilmeyerek emekliye sevkedilen general ve amirallere emekliye sevk edildikleri tarih ile bulundukları rütbenin yaş haddine kadar olan sürenin her yılı için rütbe maaşının bir aylığı tazminat olarak verilir. Ve bundan vergi kesilmez. Bu suretle verilecek tazminat iki aylıktan az olamayacağı gibi, sekiz aylıktan fazla da olamaz.

Kadrosuzluk sebebi ile terfi edemeyen ve yaş haddinden önce emekliye sevkedilen albaylara da yukarıdaki hüküm aynen uygulanır."

Yeni Askeri Personel Kanunu'nun çıkmasından sonra orduda terfi, emekliye sevk ve tayin işlemleri bir problem haline gelmiştir. Yukarıda, bu konuda hararetli çalışmaların yapıldığı Deniz ve Hava Kuvvetleri karargâhları ile Genelkurmay Başkanlığı binası görülüyor.

General terfileri

Kanunun general sayısının yüzde 1,5 olarak donduran hükmünün uygulanması ile ilgili geçici maddelere göre, komuta kademelerindeki şişkinlik 1970 yılına kadar giderilecektir. Yüksek Askeri Şûra'nın alacağı kararların ışığı altında 30 Ağustos'ta açıklanacak terfi ve emekliye sevk listelerindeki rakamlar geçen yıllara nazaran çok kalabalık olacaktır. Halen Türk Silâhlı Kuvvetleri içinde terfi bekleyen 164 albay vardır. Ve kanun gereğince bunlardan ancak 34'ü terfi edecek, kalanı emekliye sevkedilecektir. Aynı şekilde normal sürelerini doldurmuş olup emekliliği gereken korgeneraller Nazmi Karakoç, Refet Ülgenalp, Reşat Mater ve Koramiral Haydar Olcay, terfileri gereken korgeneraller ise Haydar Sükan, Kemâl Atalay, Reşit Pasin'dir...

Kara kuvvetlerinden Enver Eralp, İlhami Barut, Burhan Ercan, Kamil Güzey, Hamza Görgüç, Kemalettin Eken, Hava Kuvvetlerinden Cemal Ertan, Süleyman Tuncel, Emin Alpkaraya Korgeneralliğe terfi edecek ya da emekli olacaklardır. Aynı durumda bulunan *Tümamiraller ise Sezai Orkunt,* Turgut Kunter, İsmail Sarıkey ve Kemal Kayacan'dır. Henüz terfi ya da emekli olacakları belli olmayan tuğgeneral ve tuğamiraller şunlardır:

Ziya Işıközlü, Emrullah Gürkan, Orhan Süerdem, Hamza Günalp, Nedim Dikmen, Etem Baykara, Hakkı Yaşınok, Mustafa Engin, Enver Çakıroğlu, Selahattin Çınar, Kemâl Erkan, Şecaattin Kuloğlu, Hayri Yalçıner, Zeki Türkmenoğlu, Kenan Evren, Ahmet Tosun, Ferit Erdoğan, Haşmet Alptekin, Nurettin Ersin, Hamdi Ertuna, Mustafa Gökben, Ahmet Salur, Muzaffer Kınıklı, Necati İnan, Fikret Elbizim, Hamdi Ertuna, Haydar Kıpçak, İhsan Göksek, Atıf Erçıkan, Aslan Öner, Niyazi Gül, Sıtkı Şengel, Semih Alaybeyoğlu, Mehmet Erziler, Kemal Zeren, İrfan Özaydınlı, Kemâl Göker, Cemal Engin, Hulûsi Kaymaklı.

Tuğamiraller, Necmettin Sönmez, Mehmet Gökengin, Hilmi Fırat, Bülent Ulusu, Sait Kurçokan.

Anayasaya aykırı

Merak konusu olan ve üzerinde durulan nokta, tümgenerallik süresini doldurmuş, geçen Haziran ayında düzenlenen Harp Oyunlarında başarı gösterip üst rütbeye terfi hakkını kazanmış Tümgeneraller arasında yapılacak elemedir.

Sızan haberler, general oranını yüzde 1,5'a indirmek için yapılacak eleme za-

man içinde dağıtılacaktır. Albaylar ve generaller arasında toplu bir emekliye sevk düşünülmemektedir. Terfi edemeyen ve mahrutu bozdukları anlaşılan general ve albayların emeklilik işlemleri 30 Ağustos'tan sonra perdeypey yapılarak 1968 yılı içine dağıtılacaktır. Böylece, çeşitli yorumlara yol açabilecek toplu bir emeklilik işlemi uygulanmayacaktır. Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun generallerin oranını yüzde 1,5 olarak donduran ve belirtilen şartlar altında terfi ya da emeklilik işlemi yapılmasını gerektiren hükmü önümüzdeki yıllarda özellikle korgeneral ve orgeneraller arasında problem olarak belirecektir.

Ordudaki teknik ve uzman personele verilecek tazminatı kapsamına almayan 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun askeri yargıç ve savcılarla ilgili 46'ncı maddesinin Anayasa'nın 138'inci maddesine açıkça aykırı olduğu öne sürülmektedir.

Anayasa'nın 138'inci maddesi şöyledir:

— *"Askeri yargı organlarının kuruluşu, işleyişi, askeri hakimlerin özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı, hakimlik teminatı ve askerlik hizmetinin gereklerine göre özel kanunla düzenlenir."*

Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunun askeri savcı ve yargıçlarla ilgili hükümlerinin anayasaya aykırı olduğu gerekçesi ile iptalini sağlamak amacıyla Anayasa Mahkemesine başvurmak için çalışmalar yapılmaktadır.

Tural'ın durumu

Genel Kurmay Başkanı için yaş haddini 68 olarak tespit eden Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununa göre, Genel Kurmay Başkanlığı görevinde kalma süresi üç yıldır. Yalnız bu üç yıllık süre yaş haddini geçmemek şartı ile Bakanlar Kurulu kararı ile üç yıl daha uzatılabilecektir.

Ayrıca, 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu, ordu içinde Genel Kurmay Başkanı'ndan daha çok maaş ve ödenek almayı önlemiştir. Bilindiği gibi, tasarının hazırlıkları sırasında bazı general doktorların Genel Kurmay Başkanı'ndan daha çok maaş ve ödenek aldıkları öne sürülmüş ve tasarıya bunu önleyici hükümler konulması sağlanmıştı.

Yirmiye yakın kanunu yürürlükten kaldıran Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun umulanı getirmediğini öne süren askeri çevreler, getirilen en büyük yeniliğin 1970 yılına kadar ordu üst kademelerindeki yüzde 1,5'un üzerindeki generalin emekliye sevki olduğunu belirtmekte ve şöyle demektedirler:

— *"Aslında Türk Silâhlı Kuvvetleri için general oranının yüzde 1,5 olarak tespiti yanlıştır. Bu da şişkinlik yaratır, dünya ordularına göre kıyaslanırsa bu oran yüzde 1,3 olmalıydı."*

Kanunun tazminat ödenmesine esas teşkil edecek olan kıtaların nereleri olacağı yolundaki hükümlerinin âdil olmadığı, kara, hava ve deniz kuvvetleri arasında tam bir denge sağlamadığı, kuvvet komutanının diretmesine göre bu yerlerin tesbit edildiği öne sürülmektedir.

Bu arada, 30 Ağustos'ta yapılacak

MAHRUTUN ZİRVESİNDE 3 ADAM (Tansel, Uran, Tulga)

terfi, tayin ve emekliye sevk işlemlerinin bizzat Genel Kurmay Başkanı Cemal Tural tarafından yürütülmesi dikkati çekmektedir. Tural, bu yıl terfilere esas olacak harp oyunlarının hemen hepsine katılmış, terfi etmeleri beklenen komutanların durumu ile bizzat meşgul olmuştur.

Yüksek komuta kademelerinde herhangi bir değişiklik yapılıp yapılmayacağı henüz bilinmemektedir. Halen 62 yaşında bulunup Orgeneral Tural'ın, iktidarla ilişkilerini bozmadıkça, daha beş yıl Genel Kurmay Başkanlığı görevinde kalması mümkündür. Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Refik Yılmaz, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral İrfan Tansel, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Necdet Uran ve Genel Kurmay İkinci Başkanı Orgeneral Refik Tulga'nın emekliye sevkedilip edilmemeleri ise hükümet ile genelkurmay başkanlığı arasında kararlaştırılabilecek bir bakıma politik bir meseledir.

Çetin Altan'a Gelen Emekçi Mektupları

Müşür KAYA CANPOLAT

Çetin Altan son kitabında (*), kendisine gelen emekçi mektuplarından 80 tanesini yayınladı. Kitabın önsözünde, bunları binlerce mektup arasından kura ile seçmek zorunda kaldığını, bir gün hepsinin yayınlanacağına inandığını ve Türk sosyalist tarihinde ilginç belgeler olduğunu özellikle belirten yazar yine kitabın bir yerinde "Burada benim duyduğum ve hiç bir şey karşılığında değişmiyeceğim kıvanç o mektuplara muhatap olarak seçilmiş bulunmamdır" diye yazmaktadır.

Gerçekten de bu mektuplara muhatap olmak, bu mektupların yazılmasına sebep olmak Türkiye'de devrimci mücadeleye katkıda bulunmak demektir. Bu mektupları hak ettiği için önce Çetin Altan'ı kutlarım. Ancak bu mektuplara inanmayan ve bu mektupların dahi Çetin Altan tarafından yazıldığını iddia eden beyinsizlerin bulunduğunu da haber veririm.

Âşık İhsani'nin şiirlerini kendisinin yazdığına inanmayan ve illâ da bu şiirleri eli kalem tutan bir aydına yakıştırmaya çalışan çevreler elbette bu mektuplara da inanmayacaklardı. Çünkü halkın yaratıcı gücüne inanmaz bu çevreler. Âşık İhsani'nin bu şiirlerin yaratıcısı olduğuna akılları ermez. Böyle mektupların yazarlarının halktan birileri olacağına inanamazlar. Daha doğrusu halk âşıkları böyle şiirler yazmaya başlarsa, halktan kişiler, okuması yazması kıt köylüler, eli yeni kalem tutan işçiler böyle mektuplar döktürmeye başlarsa, ağalar beyler hayra yormazlar bu gidişi. Önce bu şiirlerin tek başlarına kalmış aydınlar tarafından kaleme alındığını yaymaya, imkân ölçüsünde halka mal etmemeye çalışırlar. Bu ağalar beyler için ilk emniyet tedbiridir. Yalanları ortaya çıkınca, namuslu aydınları nasıl yalnızlığa mahkûm etmişlerse bu defa da halkın şairini halktan koparmağa çalışırlar. Bu da bir büyük ve savcı, hâkim kararları ile süslü yalan ister. Bunu da başaramazlarsa halkı sömürmenin, kandırmanın önüne gerçeğin duvarı çekildi, demektir. Bu duvarı atlıyamıyacaklarını çok iyi bilirler. Bu yüzden halkın uyanmasını gösteren her eylem domuzuna kızdırır onları. Âşık İhsani'nin şiirlerini bir aydının yazmasını candgönülden dilemeleri bu yüzdendir. Mektupların köylü ve işçilere ait olmadığı iddiası bu yüzdendir. Bu mektupların tek tek aydınlara ait olması ürkütmez onları. Onlar en çok halkın böyle mektuplar yazmaya başlamasından tedirgin olurlar. Köy kahvesinde uyanık bir köylü aydının sorduğu tek bir soru deliye döndürür onları. Çetin Altan'a gelen bu mektupların köylülere, işçilere ait olmadığı yayılmaya çalışıldığına göre bu mektuplardan korkuyorlar demektir.
şıldığına göre bu mektuplardan korkuyorlar demektir. Ben de şurada yazıyorum açık açık, halkı şimdiye değin sömürenler, korksunlar bu mektuplardan. Emekçiler bir kere daha okusun bu mektupları. Bu mektupları yazanlar kendi köylerinin, kentlerinin imkânlarına göre hazırlamış olduğu birer Çetin Altan'dır. Köyde, kentte konuşurken yazarken dokunulmazlık kazanmışlardır.

Türk sosyalist hareketinin teorisinde, uygulama koşullarının tesbitinde başarısında bu mektuplardan öğreneceğimiz gerçeklerimiz vardır. Mektupların konularını birer kelime ile açıklarsam önemleri daha ortaya çıkar sanıyorum. İleride daha sağlam incelemeler yapılacağına inanarak ben mektupların önemli kıldığı konuları kısaca belirteceğim.

Mektupların konuları

İşsizlik, öşler, emeğin sömürülmesi, aydınlara çağrı, az ücret, hayat pahalılığı, ücret köleliği, empervalizm, eşitsizlik, uyanış, uyanışın engelleri, aydınlara bağlanan umut, dâvaya sahip çıkma, gaspedilmiş haklar, öncülerin desteklenmesi, halkın düşmanları, öncülerin durumu, hürriyetlerin kullanılması, sosyalist mücadelenin zorluğu, köyde ağadan yana muhtarın rolü, ülkücü bir ağa çocuğunun mektubu, köylünün nasıl uyandırılacağı, emekçi onuru, eğitimde eşitsizlik, öncüleri destekleyiş, bir kadın öncünün mektubu, emekçilerin partisi, 27 Mayıs Anayasası'nın getirdikleri, köyde hoca - ağa işbirliği ve köy emekçilerinin bunların isteğine göre oy kullanması, köyde komünist ithamının anlamı, program ve tüzük hükümleri, zor kullanan zorbalara verilecek cevap, Atatürk'ün yolu, sosyalistlerin yolu, Meclis'te emekçilerin temsil edilmesi, Çorumlu işçiler örneği davranışlar, egemen burjuva çocukları, dokunulmazlık konusunda muhtelif mektuplar, Bafa Gölü, boraks yolsuzluğu, kredilerin yağma edilmesi, partilerin seçim vaadları, politikacının bilgisizliği, köylü ve işçi sınıfının ahlâki yüksekliği, köyün müşterek dokuma atölyesi, ağa elindeki hazine toprakları, 4273 sayılı Çiftçiyi topraklandırma kanunu, toprak reformu, tütün yolsuzluğu, soygun düzeninin çalışma şekli, kalkınma, köyün âcil su derdi, çocukların babalarından ilerici olması, ümit dolu bir şiir, tekelin müstahsil mallarını ucuza kapatması, toprak köleliği, gençlere çağrı, bütçe açığının emekçiyi ezme bahasına kapatılması, memur ücreti - işçi ücreti farkı, dini kitaptan başlıyarak TİP'e varan gelişme, ümitsizin okuyarak kurtuluş yolunu bulması, bu düzende iş bulma şartları, TİP'e verilen oylar, tarla kiralanması, dışarıdaki işçilerin dönmesi, sosyalizm ve islâm dininin çatışmazlığı, burjuvaların halkla alayları, gecekondu bakımsızlığı, proleterya sınıfı, haksızlıklar, aydın din adamının görevi, bir hadisin anlamı, Amerika yardımının içyüzü, bağımsızlık, sosyal adalet, demokrasi, eşitlik, bir avuç haramzadenin tedirginliği, namussuzlar kadar yüreklilik...

Bir emekçi mektubunda yazılı olduğu gibi köylü, işçi, yazılanları, ortaya dökülenleri, okuyor, anlıyor ve öğreniyor. Daha da önemlisi kendi sınıfının kurtuluşu için öğretilenlerden fazlasını bu mektuplarla yansıtıyor. Bu mektupların konularını açıklayan yukardaki kelimeler bunu göstermiyor mu?

(*) ONLAR UYANIRKEN
Türk sosyalistlerinin el kitabı.
Yazarı: Çetin Altan

Akşam - Sendika ihtilâfının içyüzü

BÂBIÂLİ'DE GREV TEHDİTLERİ

MALİK YOLAÇ
(Akşam'da denge!)

NUR OKTEN
(Malik Yolaç'ın borçları olmasa...)

İSMAİL TOPKAR
(Grev, ama niçin?)

SON haftalarda İstanbul'u saran grev dalgası Bâbıâli bünyesinde de etkisini göstermiş, toplu pazarlık için masaya oturan Türkiye Gazeteciler Sendikası ile Cumhuriyet ve Akşam gazeteleri arasında anlaşmazlık çıkmıştır. Özellikle, Akşam Gazetesi ile sendika arasındaki anlaşmazlık, Türk İş'in ve hükümete yakın bazı kimselerin de müdahalesiyle politik bir mahiyet almıştır.

Hem işçi-işveren ilişkileri yönünden, hem de politik bakımdan çeşitli biçimlerde yorumlanmağa müsait olan olayın içyüzünü tam anlamıyla değerlendirebilmek için meseleyi enine boyuna incelemek ve bütün etkenleri gözönünde tutmak ...rekmektedir.

Mevcut üç yıllık toplu sözleşme süresinin sona ermesi üzerine Akşam Gazetesi'ndeki 48 fikir işçisini temsil eden Türkiye Gazeteciler Sendikası toplu sözleşme çağrısında bulunmuş ve üyeleri için yüzde 20 zam ve çeşitli sosyal haklar talep etmiştir. Sendika yöneticileri, üç yıldan beri hayat pahalılığının asgari yüzde 20 oranında arttığını, talep edilen miktarın bir zam teşkil etmek şöyle dursun, ancak üç yıl önceki seviyeye ulaşılmasını sağlayabileceğini ileri sürdükleri halde, Akşam işvereni Nur Okten, bu ücret artışını asla kabul edemeyeceğini bildirerek:

— *Bir kuruş dahi zam yapmama imkân yok. Müessesem zarar etmektedir. Bir yılın zararı 400 Bin lira civarındadır. Üstelik gazetenin eski sahibi Malik Yolaç'ın 4 Milyon Liralık sigorta primleri borcu da, mahkeme kararıyla üzerime yıkılmıştır. Zam talebinizi kabul edemem...* demiştir.

Buna karşılık, sendika yöneticileri, Akşam Müessesesi'nin aslında zarar etmediğini, ancak gazetenin eski sahibi Malik Yolaç'ın şahsi borçlarının ödenmesinde gazete gelirlerinin kullanıldığını, işçilerin ücretlerinden kesilen primlerin sigortaya yatırılmaması ve patronun yatırımlarında kullanılmasından doğan bir borcun sendikaca bir zarar sebebi olarak kabul edilemeyeceğini öne sürerek zam isteğinde ısrar etmişlerdir.

Bu karşılıklı iddialardaki gerçek payı nedir?

Akşam'ın durumu

Gerçekten de, Akşam Gazetesi'nin bugün işvereni durumunda bulunan Nur Okten, imtiyazı devraldığı eski sahip Malik Yolaç'ın teraküm etmiş şahsi borçlarının ağır baskısı altındadır. 1965 Mayıs'ında Akşam Gazetesi Malik Yolaç tarafından yeğeni Nur Okten'e devredildikten sonra bu borçlardan arınmış yeni bir müessesenin kendi yağı ile kavrulabileceği umulmuştur. Kadroda geniş tasfiyeler yapılarak ve maliyet giderleri düşürülerek Nur Okten'in sahipliğindeki Akşam'a rahat nefes alma imkânları hazırlanmıştır. Ancak bütün bu tedbirlere rağmen gazetede mali istikrar bir türlü sağlanamamış, daimi bir para darlığı içinde kadro tedirgin edilmiştir. Çünkü, gazetenin Malik Yolaç tarafından yeğenine devredilmesi *alacaklılar tarafından bir muvazaa* olarak kabul edilmiş ve alacakların yeni müesseseden takip edilmesine başlanmıştır. Borçların bir kısmı mahkeme dosyalarında yargıç kararı beklerken, bir kısmının da, gazetenin işlerinin yürümesi bakımından, yeni sahip tarafından ödenmesi zorunlu hale gelmiştir.

Gerek bu borçların ödenmesi, gerekse döner sermaye yokluğu yüzünden zamanından önce çekilen bazı gelirler için faiz ve komisyon ödenmesi, Akşam Gazetesi'ni yeniden sıkıntıya sürüklemiştir.

Bu sırada, müessese ile ilişiği kesilmiş görünen Malik Yolaç, yeniden gazetenin yönetimine müdahale etmeğe başlamıştır. Gazetede sosyalist yazılara yer verilmesi ve olayların sol açıdan değerlendirilmesi yüzünden işadamlarının Akşam'a düşman olduklarını ve ilan keserek mali baskı yaptıklarını ileri süren Yolaç, bir takım ciddi tasarruflara girişmeğe karar vermiştir.

Gazeteyi mali rahatlığa kavuşturmak için Yolaç'ın bulduğu ilk formül, devamlı şikâyet ettiği sol yayının dozajının hafifletilmesi olmuştur. Bu amaçla, geçen ağustos ayında, *"solculukları"* işvereni rahatsız eden Genel Yayın Müdürü Doğan Özgüden, Dış Haberler Servisi Şefi Hüseyin Baş, Röportaj Yazarı Cengiz Tuncer, Teknik Sekreter İnci Özgüden, bir süre sonra da İstihbarat Şefi Muammer Erol kadrodan uzaklaştırılmışlardır.

Bundan sonra gazetenin politikasının tesbiti ve yürütülmesi tamamen Malik Yolaç'ın kontroluna geçmiştir. Ancak, gazetenin patronu olarak Nur Okten göründüğüne göre, Yolaç'ın *Akşam'daki* resmi statüsünün ne olduğu daima zihinleri kurcalamıştır. Bu soruyu, gazetenin sorumlu müdürü Doğan Koloğlu, çalışma arkadaşlarıyla yaptığı konuşmalarda şöyle cevaplamıştır:

— *Bir yerde Malik Bey hem gazetenin patronu hem de genel yayın müdürüdür; bir yerde de ben hem yazı işleri müdürü, hem genel yayın müdürüyüm. Biz Malik Bey ile birbirimizi tamamlıyoruz.*

"Denge" oyunu

Gazetede tekrar mutlak hakimiyetini tesis eden Yolaç, Çetin Altan'sız bir Akşam'ın büyük çapta tiraj kaybına uğrayacağı endişesiyle daha cür'etkâr kararlar vermekten şimdilik kaçınmış, Akşam'ın tutumunu şöyle tesbit etmiştir:

— *Çetin Altan köşesinde ne yazarsa yazsın, ben gazetenin diğer taraflarında denge temin etmek zorundayım. Bu itibarla Akşam'da hafif haberlere daha geniş yer verilecektir.*

Bu esaslar dahilinde, Çetin Altan'a kendi köşesinde dilediği gibi yazmak imkânı tanınırken, bir yandan da ha-

fif haberler verme konusunda Hürriyet ile yarışa girişilmiş, Yassıada mahkûmları üzerine tefrikalar yayınlanarak, dans yarışmaları düzenlenerek denge sağlanmağa çalışılmıştır.

Gazetenin imzasız YORUM'larında da zaman zaman hükümete ve özel sektöre övgüler düzülerek ilan sahiplerinin gönlü hoş edilmeğe çalışılmıştır. Hükümet içinde bazı bakanlara çengel atılmış, sık sık methiyeleri yapılarak ilan piyasasında Akşam'ı desteklemeleri sağlanmıştır. Akşam'ın halen kabinedeki destekleri Sanayi Bakanı Mehmet Turgut ile Devlet Bakanı Cihad Bilgehan'dır. Bir zamanlar *"Amerika'nın adamı"* olarak ilân ettiği Mehmet Turgut'a, Akşam Gazetesi bugün, Başkentte Yedi Gün sayfasında en yüksek notları vermektedir.

Bu arada özel sektörün büyük para babaları olan Koç'larla ve Eczacıbaşı'larla temas eden Yolaç, Akşam'ın genel politikasının özel sektöre karşı olmadığı yolunda garantiler vererek ilan sağlamağa çalışmakta, bu gayretlerinde de muvaffak olmakta, ancak yine de gazetenin zarar ettiğini söylemektedir.

Sendikacıların iddiasına göre, emsaline oranla çok düşük masraflarla çıkan Akşam'ın aldığı ilanlarla kâr etmesi gerekmektedir. Yine sendikacıların iddiasına göre, Malik Yolaç'ın Akşam'ın sosyete sütunlarında yansıtılan yaşayışı, *"zarar ediyoruz"* iddialarını tekzip etmektedir.

Nitekim işçilerin zamdan vazgeçtiği günün gecesi Malik Yolaç kızına muhteşem bir nişan töreni yapmıştır.

İşte bu karşılıklı iddiaları bağdaştırmak mümkün olmadığı ve işveren de en küçük bir zammı dahi kabule yanaşmadığı için toplu sözleşme görüşmelerinden sonuç alınamamış ve mesele 275 sayılı kanunun koyduğu usule göre, uzlaştırma kuruluna havale edilmiştir. İşveren adına Avukat Salim Ekşi, sendika adına Türk İş eski Bölge Temsilcisi İsmail Topkar ve tarafsız aracı olarak da Asena Özgen'in katıldığı toplantılar on beş gün sürmüş, neticede zam miktarında indirim yapılarak Akşam Gazetesi'nde çalışan fikir işçilerine 1 Şubat 1967'den 1968 Mart'ına kadar yüzde 5, ondan sonra da yüzde 7 oranında zam yapılması ve ayda 30'ar lira yemek ücreti verilmesi kararlaştırılmıştır. Ne var ki, Sendika zam talebinden yüzde 15 tâviz verdiği halde Akşam işvereni, kendi tasvibiyle seçilen tarafsız aracıların verdiği bu kararı da kabul etmemiş ve zam yapamayacağını TGS'ye bildirmiştir. Bu andan itibaren sendikanın grev hakkı doğmuştur.

Grev istismarı

Türkiye Gazeteciler Sendikası, *"İşçi haklarının savunulmasını yapan Akşam Gazetesi'nin kendi işçilerinin haklarını vermediğini"* ileri süren bir bildiri yayınlamıştır. Hükümete yakın çevrelerin olaya müdahalesi de bu andan itibaren başlamıştır. Bildiri özellikle iktidara yakın gazetelerin birinci sayfalarında geniş şekilde yer almıştır.

Ardından, Türk İş'in adamları harekete geçmişler ve Akşam'da mutlaka greve gidilmesi için tahriklere başlamışlardır. Sendika temsilcilerinin ifadesine göre, Türk İş'in eski bölge temsilcisi İsmail Topkar, kendilerine *"İşveren zarar etmiyor, kâr ediyor. Hem maddi sıkıntıdan kurtulmak mümkündür. Yüksek maaşlıları tasfiye eder, solcu yazarlara yazdırmazsanız, hepiniz rahata kavuşabilirsiniz"* demiştir.

Bu arada hükümete yakın Son Havadis ve Tercüman gazeteleri sahiplerinin de Akşam'daki işçileri greve götürmek için gayret sarfettikleri, bu konuda hükümetle devamlı temas halinde oldukları söylentileri de çıkmıştır.

Türk-İş İcra Kurulu üyesi Ethem Ezgü de, TGS'nin haberi olmadan cumartesi sabahı ansızın uçakla İstanbul'a gelmiş ve bir basın toplantısı yaparak Türk İş'in Akşam'daki grevi milyonlarca liralık grev fonuyla sonuna kadar destekleyeceğini söylemiş, bu demeç ertesi gün Tercüman ve Son Havadis gazetelerinde geniş şekilde yer almıştır.

Akşam Gazetesi Sendika Baştemsilcisi Celalettin Çetin ise, AP Milletvekili ve Tercüman Gazetesi Yazarı Lütfü Akdoğan'ın kendisine mutlaka greve gitmeleri, gerekirse gazeteye el koymaları tavsiyesinde bulunduğunu, bu işi başardıkları takdirde istedikleri kadar kredi alabileceklerini söylediğini açıklamıştır.

Akşam Gazetesi ile sendika arasında patlak veren ihtilafı istismar eden Son Havadis ve Tercüman gazetelerinin küpürleri

Söylentiler gerek Akşam mensupları arasında, gerekse sendika çevrelerinde büyük tepki yaratmıştır.

Hedef: Çetin Altan

Bugün gerek parlamentodaki çalışmaları, gerekse Akşam Gazetesi'ndeki yazılarıyla sosyalist mücadelenin bayrağı haline gelen Çetin Altan'ı susturmak için iktidarın hiçbir fırsatı kaçırmak istemeyeceği, sebep ister gazetenin maddi gücünün yetersizliği olsun, ister işverenin işçilerin haklarını vermekten kaçması olsun, Akşam Gazetesi'ndeki grevi de bu amaçla istismar etmekten geri kalmayacağı muhakkaktır.

Malik Yolaç, işçilere sadece yüzde 5 oranında bir zam yapmak suretiyle hükümetin bu oyununu önleyebileceği halde, durumdan istifade etmek yolunu tutmuş, *"Ya grevde ısrar ederek Akşam'ı kapattırırsınız, ya da grevden vazgeçersiniz"* diyerek işçilerini açmaza sokmuştur. TGS Genel Yönetim Kurulu Üyesi ve Akşam Gazetesi Sorumlu Müdürü Doğan Koloğlu da, Malik Yolaç'ın görüşüne katılarak, arkadaşlarını yöneticisi bulunduğu sendikanın verdiği grev kararına karşı çıkmaya ikna etmiştir. Akşam fikir işçileri, *"oyuna gelmemek"* gerekçesiyle grevden vazgeçtiklerini sendikaya bildirmişlerdir.

Türkiye Gazeteciler Sendikası da, bazı yöneticilerinin greve gitmekte ısrarla direnmesine rağmen, Akşam fikir işçilerinin bu kararı karşısında, grev kararından dönmek zorunda kalmıştır. Genel Sekreter İsmet Yenisey, greve gitmek suretiyle Akşam'ın politik baskı altına alınmak istendiğine dair çeşitli söylentiler çıktığını, TGS'nin asla böyle bir amaç gütmediğini, esasen fikir işçilerinin zam istemekten vazgeçmesi karşısında sendikanın daha ileri gidemeyeceğini belirtmiş, böylece, bir yıl süre ile işçi ücretlerine zam yapılmaması hususunda işverenle anlaşmaya varılmıştır.

Bu arada, olayların bu mecraya dökülmesinden en kârlı çıkan, işçilerine bir yıl daha zam yapmaktan kurtulan Malik Yolaç olmuştur.

Akşam olaylarının ortaya koyduğu gerçek şudur ki, dizgisi, baskısı, dağıtımı ve ilan gelirleriyle kapitalist çevrelerin kontrolu altında bulunan yüksek tirajlı gazetelerde sosyalist yazarların yazı yazma imkânı her geçen gün biraz daha zorlaşmakta, Bâbıâli hemen her gün bu konuda yeni tertiplere ve kirli oyunlara sahne olmaktadır.

Bir tek sorun

ÜLKEMİZİN kalkınması, geri kalmışlıktan kurtulması için bugüne değin çeşitli görüşler ortaya konuldu. Bu konuda konuşuldu, yazıldı. Bunun sonu gelmiş de değildir. Değişik açılardan konu eleştirilmekte, "Ülkemiz nasıl kalkınır" veya "Hangi yöntemlerle insanlarımız insanca yaşama düzeyine kavuşturulabilir?" soruları sorulmakta devam etmektedir.

Ülkemiz aydınlarının bu konular üzerine eğilmesi, araştırmaları, içtenlikle görüşlerini belirtmeleri elbetteki sevindiricidir. Ülkenin dertleri açık açık tartışılmadıkça, ortaya konup çözüm yolları gösterilmedikçe bunların halline olanak yoktur. Ancak bu çok önemli "Yurt kalkınması" konusu üzerinde dururken, konuya tam bilimsel açıdan bakmak gereği vardır.

Yurt kalkınmasından söz eden hemen tüm aydınlarımız, öncelikle "Köy Kalkınmasından" söz etmektedirler. "Köy kalkınmadıkça kalkınma olamaz." "Kalkınma köyden başlamalıdır. En önemli sorunumuz köy sorunumuzdur." gibi kesin yargılı görüşler ortaya koymaktadırlar. Acaba kalkınmış köy nedir, daha doğrusu kalkınmış köyden neyi anlıyoruz? Bizim için nasıl bir köy kalkınmış köy olacaktır? Bunun üzerine görüşler açıklıkla ortaya konulmamaktadır. Bazılarına göre köye yol, su, ışık, okul gibi temel hizmetler götürülürse köy kalkınmış olacaktır. O zaman bunlara kavuşmuş olan köylerimiz kalkınmış köylerimizdir. Gerçekten de bu köylerimiz, okulu, yolu, suyu ve ışığı olan köylerimiz, kalkınmış köylerimiz midir? Sonra bunu köy için bir kalkınmışlık olarak kabul edersek kaç yıl sonra diğer köylerin yolu, ışığı, suyu ve okulu olacaktır? Ve de tüm köylerimiz bu nimetlere kavuşursa o zaman ülkemiz kalkınmış bir ülke mi olacaktır?

Bizim asıl işaret etmek istediğimiz nokta bu değil. Biz bir yanılgıya, aydınlarımızın iyi niyetle düştükleri bir yanılgıya değinmek istiyoruz. Bir sürü sorundan söz ediliyor. "En önemli sorunumuz köy sorunudur"? deniyor, ardından sorunlar çoğalıyor. Çözümü için hangisine öncelik tanınacağı üstüne tartışmalar yapılıyor. Eğitim sorunumuz çözülmedikçe, sağlık sorunumuz halledilmedikçe, beslenme sorunumuz bir sonuca ulaştırılmadıkça... gibi tek tek sorunlara çözüm yolu aranıyor.

Aslında böyle tek tek sorunlar yoktur. Bir sorunlar bütün vardır. Köy sorunu da, beslenme, eğitim sorunu da, başka başka sorunlar da bu sorunlar bütünü içerisindedir. Bu, bir tek sorundur. Bu bütünü ayrı ayrı göstermek, birini diğerinden daha önemlidir gibi nitelemek, çözüm işini ele almak büyük bir yanılgıdır. Hatta bazı çevrelerce bu bir oyun olarak böyle gösterilmektedir. Bu bir tek sorun ekonomik yapının değiştirilmesi sorunudur. Bütün sorunların çözümü de bu sorunun çözümüne bağlıdır. Bir ülkede ekonomik yapı neyse o ülkenin sorunları ancak o yapıyı sürdürecek biçimde ele alınır ve çözümlenmeğe çalışılır. Bu ekonomik yapıya ters düşen bir eğitim düzenini getiremezsiniz o ülkeye. Ülkemizde onun için kapanmıştır köy enstitüleri. Bunun için çocuğa beceri ve düşün kazandıran iş eğitiminden dönülmüştür. Ve de şimdi onun için çocuğun kendisinin yapacağı ödevi evde annesi, babası bir yakını veya o işin ustası yapmaktadır. Onun için okuma-yazma oranı %38 dir ve durmadan karacahillikten söz edilir.

Bu ekonomik yapıya ters düşen bir sağlık hizmetini de getiremezsin. Sosyalizasyon olsa bile onun adı, işleyiş biçimi yine o ekonomik yapıya uygundur. Yine veremden yüzbinler gider, yine köylerin yüzü doktor görmez, yine hastanelerin kapıları kapalıdır yoksullara...

Beslenme sorunumuz da, köy sorunumuz, başka başka sorunlarımız da aynı anlayış ve biçimde yürür, her sorun bir başka sorunu doğurur.

Aydınlarımızın artık bu sorunlar enflasyonuna bir son vermeleri ve bir tek sorun olan ekonomik yapıyı değiştirme sorununa eğilmeleri ve bunun olanaklarını arayıp bulma zamanı gelmiştir.

SÜLEYMAN ÜSTÜN

İhtilâlciler Konferansı Bir Dönüm Noktasıdır!

HALÛK TANSUĞ

HAVANA Konferansı, tam adıyla Latin Amerikan İşbirliği Teşkilâtı (O. L. A. S) Konferansı, Küba başkentinde bir süredir yapa geldiği oturumlarına 10 Ağustos 1967 gece yarısı son verdi.

Havana Konferansı, Latin Amerikan ülkelerindeki komünist partilerinin, ortaklaşa ve kıt'a çapı bir politika hazırlama uğruna düzenledikleri milletlerarası toplantı mahiyetindeydi. İhtilâlci karakter taşıyordu. Bölgenin özel şartlarına uyma iddiası güdüyordu. Sovyetler Birliği'nde ve Komünist Çin'de hâkim, biri Avrupa, diğeri Asya kıt'asına has sayılabilecek diğer sosyalist anlayışlarından müstakil yollar izleme amacındaydı.

Nitekim, Havana Konferansı'nın Amerika kıt'asına has sistemler kullanma iddiası, gerek Moskova'nın gerekse Pekin'in sert tenkitlerini daha başlangıçta üzerine çekmişti. Hattâ, Moskova veya Pekin taraftarı bazı Latin Amerika komünist partileri bu yüzden Havana Konferansı'na katılmamışlardı.

İşte, Amerika kıtasında böylesine *sert ve özel bir akımın meydana* çıkması, milletlerarası politika alanında günün konusudur. Birleşik Amerika basını başta, tüm Batı ve Doğu gazeteleri, Havana Konferansı'nı, (tabiî değişik açılardan) eleştirme durumundadırlar. Konferans kararlarından, kendilerine göre, muhtelif sonuçlar çıkarma çabasındadırlar.

Çünkü, hoşa gitse de gitmese de, Havana Konferansı en azından kıta çapı yeniliklere gebedir. İstense de istenmese de, Havana Konferansı kararları, önümüzdeki devreler dünya meselelerini (özellikle Amerika kıt'asıyla ilgili olanları) etkileyecektir.

Hele Birleşik Amerika'lı zenci liderlerin de Havana Konferansı'na katılmalarıyla, bahis konusu toplantı *"Latin'lik"* vasfını birden aşmıştır; bütün Amerika kıtasını kapsamıştır; *Batı Bloku "süper lideri"ni doğrudan* doğruya ilgilendirecek seviyeye yükselmiştir.

Birleşik Amerika mukadderatını etkileme bakımından ise, tüm Batı Bloku'nun birinci derecede alâkadar edici *"gündelik"* problem vasıflarına bürünmüştür.

Şimdi, böylesine dünya çapı önemi hâiz sayılan Havana Konferansı kararlarına, kısaca göz atalım. Gizlilik perdesi arkasından sıyrılıp meydana çıkmış olan, bazı prensip kararlarını sıralayalım:

1. Latin Amerika halk kütleleri, istiklâl mücadelelerinde, hiç bir yabancı ülkenin peyki durumuna düşmeyeceklerdir. Sosyalizmi gerçekleştirme mücadelesi uğrunda, Moskova'nın veya Pekin'in dümen suyuna, körü körüne kapılmayacaklardır. Amerika kıtasının özelliklerine uygun, üçüncü bir yol tutacaklardır.

2. Küba'nın, kendi ihtilâlini diğer Amerika ülkelerine *"ihrâcı"* bahis konusu değildir. Fakat, Birleşik Amerikalı emperyalist çevrelerin tüm Latin Amerikan halklarına ve bizzat kendi ülkelerindeki zenci halk kütlelerine karşı izledikleri sömürücü politika, ihtilâlci halk ayaklanmalarını mecburî kılmaktadır. Başka deyimiyle, sömürülen halk kütlelerinin Amerika kıtasında istiklâllerine kavuşmaları ancak ihtilâl yoluyla mümkündür. Bu yolu mecburi kılan, Birlesik Amerika'nın bizzat kendisidir.

3. Her ihtilâlcinin birinci vazifesi ihtilâl yapmaktır. Yoksa, şu veya bu sebebi bahane edip, ihtilâlden kaçmak değildir.

4. Dünya'nın bazı ülkelerindeki komünist partileri, ihtilâle yanaşmamaktadırlar. (Fransız "LE MONDE" gazetesine göre, bununla kastedilen Sovyetler Birliği'dir). Hattâ bunlar sosyalizm düşmanı gerici rejimlerle işbirliği yapmakta; bahis konusu gerici idarecilere, silâh bile satmaktadırlar. Böylece, kendilerinin komünist olduklarını iddia edenler, vazifelerini yapmayı bilemezlerse; o zaman biz, mücadelede komünist gibi hareket edenleri desteklemeliyiz.

5. İnsanlığın en büyük düşmanı Birleşik Amerika emperyalizmidir.

6. Latin Amerika ülkelerinde, iki, üç ve daha fazla Vietnamlar yaratılmalıdır.

7. Silâhlı mücadele, istiklâl mücadelelerinin en üstün şeklidir.

8. Birleşik Amerika'lı zencilerin istiklâl mücadelesi, eninde sonunda, onları ihtilâle götürecektir. Bütün dünyanın ihtilâlcileri, bu çabalarında, Birleşik Amerika'lı zencilere yardım etmelidirler. Çünkü, ırk ayrımı, Kapitalist sistemin bünyesi icabıdır; en tipik baskı şekillerinden biridir.

Görülüyor ki, satha vurduğu kadarında bile, Havana Konferansı kararları yalnız *"Kapitalist emperyalistlere"* hücumla kalmamaktadır. Aynı zamanda, Havana kararları, Latin Amerika'nın bazı ılımlı komünist partilerini; *"sulh içinde yaşama"* prensibine dayanıp, Birleşik Amerika ile işbirliğine girişen Moskova idarecilerini; ve, Pekin zihniyetini yermektedir.

FİDEL CASTRO
(İhtilâlcileri ağırladı)

CHE GUEVARA
(Yeni Vietnamlar görüşü kabul edildi)

Yine Havana Konferansı kararları, Birleşik Amerika'lı zencileri desteklemekle, anti emperyalist savaşı, bizzat Batı Bloku *"süper lideri"* topraklarına götürmeye kalkışmaktadır.

Ve hepsinin üstünde, Amerika kıtasıyla ilgili sosyalizm mücadelesini, Avrupa ve Asya zihniyeti dışında üçüncü bir yola sokmaktadır.

Bazı Batı'lı yorumcuların kanısı şudur ki, Havana Konferansı'nın şu sıralar yapılması, bir tesadüfe bağlanamaz. Küba'lı liderler, kendilerine en elverişli zamanı seçtikleri iddiasındadırlar. Birleşik Amerika'nın çok yakında siyasî, içtimaî ve ekonomik sarsıntılara uğrayacağı inancındadırlar. Böylece, Washington'un zayıf devresi arifesinde Küba'lı liderler, anti *"yankee"* savaşı tüm Amerika kıtasında satha çıkarmışlardır.

Robert Kennedy ve senatör Fullbright'ın son demeçleri göz önüne getirilirse, bahis konusu Batı'lı yorumcuların iddiasına bir miktar ağırlık tanımak zoru duyuluyor.

SİYAH İHTİLÂL

■ *Yeni zenci lideri Carmichael ırk çalışmasını sınıf esasına göre yürütüyor*

SON ırk çatışmaları, Amerikalı siyah adamı kesin olarak iki liderden birini seçmek zorunda bırakıyor.

Bunlardan ilki, "yanağının birine *şamar mı yedin, karşılık olarak öteki* yanağını dönmelisin" diyen, Hazreti İsa'nın okulundan yetişme ve hayatı boyunca dinî felsefe içinde yoğrulmuş papaz Martin Luther King.

Diğer lider ise, genç kuşağın öfkeli fakat aynı derecede de bilinçli öncülerinden Stokeley Carmichael. Genç Carmichael Amerikan zencisinin dâvalarını yalnızca basit bir ırk çatışması ya da beyazların himmetinde daha iyi ekonomik şartlar içinde yaşamak şeklinde görmüyor. Carmichael zenci dâvasının temelinde sınıf çatışmasını

CARMİCHAEL
(Kara ihtilâlin lideri)

yer aldığını ve bunun çözümünün de, bir sınıf mücadelesi şeklinde olacağına inanmış. Liderliğini yaptığı grubun bütün emeli bu dâvayı SINIF rayları üzerine oturtabilmek. Zenci Amerikalıda sınıf şuurunu uyandırmak. Carmichael, Dr. King gibi, yanağına şamar yiyince öteki yanağını uzatmak yerine, şamarı atanın beynine balyoz gibi yumruk indirmek fikrinde. Kendilerine, beyazlara tanınan bütün sosyal haklar tanınsa bile, ekonomik bağımsızlığa kavuşulmadıkça, bütün bu hakların kâğıt üzerinde kalacağına inanmış. İşte bu yüzden, zencilerin tam olarak beyazların vesayetinden kurtulup, kendi kendilerini yönetmelerini öngören *«Black Power - Siyah iktidar»* eylemine öncü olmuş.

Üstelik Carmichael, bir Marksist olarak Amerikan emperyalizmine de karşı. Zenci Amerikalıyı emperyalizme karşı savaşa da çağırıyor. Zencilerin dâvasının, emperyalizm ile aynı paralelde bulunduğunu bilinçli ve pratik usullerle siyah adama anlatmak istiyor.

Carmichael'in öncülüğündeki bu yeni eylemin Amerikada bir çok tabuları yıkacağı günler uzakta değildir.

VİETNAM'DA UTANÇ TIRMANMASI

Hüseyin BAŞ

BİRLEŞİK Amerika Vietnam'da ters yönde bir tırmanmanın kaçınılmaz sonucuna doğru hızla yaklaşmakta. Pentagon'un savaş çılgınlarının etkisiyle ağırlığı her gün artan saldırgan savaş makinası, her kıpırdanışla biraz daha batağın dibine kaymaktadır.

Başkan Johnson, Ağustos'un ilk haftası içinde Westmoreland ve Mc Namara'nın isteklerine uyarak, kongreyi, Vietnam'daki savaş gücünü 45 Bin kişilik bir takviye ile yarım milyonun üstüne çıkarmaya fazla ter dökmeksizin razı etmiş, böylece de "utanç tırmanması"*nda dünya barışı bakımından son derece tehlikeli bir adım daha atmıştır.*

Öte yandan, Johnson yönetimi, sadece "asker" *istemekle kalmamış, doymak bilmeyen savaş makinası için yeni krediler de sağlamıştır. Başkan Johnson'a göre, Vietnam cephesinde hayatlarını tehlikeye atanlarla kıyaslandığında, Amerikan vergi mükellefinin sırtına yüklenen ayda 9 dolarlık bir ek vergi, taşınılması güç bir ağırlık değildir. Bununla birlikte Le Monde'un 5 Ağustos tarihli başyazısında da belirttiği gibi, asıl tehlike, vergi artırımının, uzmanların büyük çoğunluğunun mutlak surette gerekli gördükleri* "ekonomik uyanma"*yı engellemesindedir. Belli ölçülerde de olsa,* "ekonomide bir duraklama", *işsizliğin artmasına, karaderililerin son olaylarla patlayan son derece kötü ekonomik durumlarının daha da betere gitmesine yol açacaktır.*

Oysa Vietnam Savaşı'nın bütün ağırlığı karaderililerin sırtındadır. Cephede, kendisinin olmayan bir savaşta daha büyük sayılarda ölen de, savaş makinasının sürekliliği uğruna geride aç ve sefil bırakılan da odur.

Johnson'ın Vietnam'da sürdürdüğü saldırgan politikayı yeren televizyon konuşmasında New York Senatörü Robert Kennedy, "Vietnam'daki Amerikan kayıplarından" *yakınarak* "Birleşik Amerika'da yoksulluğa karşı savaş programı için bir yılda harcadığımızı bir ayda sarfediyoruz. Vietnam'ın özgürlüğü, bağımsızlığı ve geleceği uğruna yılda eğer 24 Milyon dolar dökebiliyorsak, hiç değilse bunun bir kısmını da Amerikan halklarının özgürlük, bağımsızlık ve geleceği için harcamalıyız" *demiştir.*

Birleşik Devletler'i hem dışarıda, hem de içeride saplandığı ve her geçen gün biraz daha dibe kaydığı bataktan çıkaracağından kuşku olmayan bu akıl yolunun Johnson yönetiminin savaş çılgınları tarafından izlenmek şöyle dursun, duyulacağı bile şüphelidir.

Vietnam'daki saldırgan savaş makinasının yeniden kan enjekte edilerek güçlendirilmesi, Güney Vietnam'daki askeri cuntanın düzmece seçimlerle savaş taraflısı düzmece askerlerle takviyesi hazırlıkları, Başkan Johnson'ın Vietnam'da askeri bir çözüm beklemekte devam ettiğini göstermektedir.

Oysa, savaş çılgınlarının, muazzam savaş makinasını alabildiklerine kullanabilecekleri "kurak mevsim" *bilançosu hiç de parlak olmamış, tam tersine Birleşik Devletler, Vietcong'un deyimiyle* "yağışlı mevsim"*de de* "çorba"*yı Çin usûlü değneklerle yemek zorunda kalmıştır.*

Birleşik Devletler, 1964 yılı bitiminde askeri danışmanları emrindeki yerel kukla rejimleri aracılığıyla yürüttüğü savaşın meyve vermemesi üzerine Giap'ın deyimiyle "kurtarma ameliyesi"*ne girişerek savaşa bizzat bütün ağırlıklarıyla katılmıştır. Bunun doğal sonucu olan tırmanma politikası ise ilk kez 7 Şubat 1965'ten itibaren Kuzey Vietnam'ın hayati kaynaklarının sistematik bir biçimde bombalanmasıyla başlamıştır. Birleşik Devletler piyadesinin yüzde 75'inin, hava gücünün yarısının, deniz kuvvetlerinin ise üçte birinin katıldıkları son* "kurak mevsim" *taarruzu Amerika'ya 10 Milyar Dolar'a patlamıştır.*

Buna karşılık elde edilen sonuç hiç de yüz ağartıcı değildir. Bir kere yer yer donanmanın da katıldığı bombardımanlar "Kuzey"*in savaş gücünü kıramamıştır. Güneyde ise Ulusal Kurtuluş Ordusu, Amerikan taaruzlarını başarıyla püskürtmekle kalmamış, yer yer hücuma geçerek saldırganı ağır kayıplara uğratmıştır. Bizzat Amerikan kaynaklarının da doğruladıklarına göre, Vietnam'da her ay 6-8 Bin Amerikan askeri saf dışı edilmektedir. Sadece 1966-67 döneminde Birleşik Devletler ile Vietnam'lı kuklalarının ve Güney Kore, Avustralya gibi peyklerinin asker kaybı 175 Bin'i aşmaktadır. Ayrıca, Güney Vietnam Ordusu'ndan firar edenlerin sayısı 120 Bin'e varmıştır. Westmoreland emrindeki 150 kukla birliğin sadece yedisinin* "savaşabilir" *durumda olduğu yine kendisi tarafından itiraf edilmiştir.*

Birleşik Amerika ile kuklaları ve peyklerinin muazzam askeri gücüne ve akıl durdurucu saldırı olanaklarına rağmen Ulusal Kurtuluş Ordusu, Güney Vietnam'ın yüzde 80'ini kontrolu altında tutmaya devam etmektedir. Yağmurlar mevsiminde Vietcong'un Amerika'ya daha ağır darbeler indireceği muhakkaktır. İşte, U Thant'a Üçüncü Dünya Savaşı için ecel terleri döktüren asıl tehlike, Pentagon'un savaş çılgınlarının bu durum karşısında takınacakları tavırdır.

Le Mond'un Uzakdoğu özel muhabiri Robert Guillain, geçen yıl yayınladığı bir yazı dizisinde "tırmanma"*da atılacak her adımın Johnson yönetimini kaçınılmaz bir biçimde şu açmazlara sürükleyeceğini ileri sürmüştü:*

1. Yarımadayı ikiye bölerek Güney Vietnam'ı kilitlemek.

2. Kuzey'e çıkartma yapmak.

3. Kuzey Vietnam'ı daha da şiddetle bombalamak.

4. Sonunda, endüstrisini bombalayarak Çin'e saldırmak. Yazara göre, "tırmanma" *bir basamaklar dizisidir ve her basamak Amerika'yı son aşamaya, yani Çin'e saldırıya, yani Üçüncü Dünya Savaşı'na yaklaştırmaktadır.*

Johnson yönetimi, son gelişmelerle Vietnam'da yeni saldırılara, yeni cinayetlere hazırlanmaktadır. Dünya nükleer bir savaşın tehlikeli sınırlarına hızla yaklaştırılmaktadır.

Stockholm'de Russell Mahkemesi Amerika'yı mahkûm etmiştir. Türk halkı, gençlik, zinde kuvvetler, bugün Russell Mahkemesi tarafından Kuzey Vietnam'da Amerikan vahşetinin envanterini yapmakla görevlendirilen TİP Genel Başkanı Aybar'ın Stockholm dönüşü yaptığı çağrıyı hatırlamalıdırlar:

"Fukara, fakat kahraman Vietnam halkı, bütün mazlum milletleri için savaşıyor. Vietnam Savaşı, hepimiz için bir ölüm-kalım savaşıdır ve Amerikan emperyalizmi yenilecektir."

Vietnam savaşına direnmek, Türkiye'nin gerçek kurtuluşu ve bilinçlenmesi için de bir platformdur. Barışın korunmasında Türk halkının da payı olmak lâzımdır. Gençlik, zinde kuvvetler Vietnam Savaşı'na karşı durmalı, dünyanın barışçı ulusları arasında şerefli yerini bir an önce almalıdır.

MAÇKA'DAKİ BRONZ SOKAĞI

● Onlar konuştukça, bazı yüzlerine, bazı da önüme bakıyordum. İçimden gülesim geliyordu kimi zaman, çok zaman da büyük bir acıma duyuyordum. Onlar soruyor, onlar konuşuyor; ben de düşünüyorum: Bütün bu boş, bomboş işlemler Türkiye'ye kaça patlamıştır? Acınmaz da ne yapılır?

— III —

AZİZ NESİN

OTUZALTI saat süren poliste gözaltında tutuluşumu ve yedibuçuk saat süren polis sorgusunu, böyle oldukça uzun ve ayrıntılı anlatışımın nedeni şu: *benim başıma getirilen bu olaylar, herhangi bir yazarın, aydının, herhangi bir ilericinin, bir yurtseverin başına da getirilebilir.* Bunun için suçlu olmanız da gerekmez. Polis yada o türlü bir örgütün bir görevlisine ya da bir ajanına, muhbirine, istenildiği yönde bir ihbar mektubu yazdırtılır. Kendi yazdırttıkları bu ihbar mektubu üzerine, polis davranır, savcılık işe girişir ve bir mahkemeden de evinizi arama kararı çıkar ve polise hazırlık soruşturması görevi verilir. Bütün bu işlemler yaptırıldıktan sonra, artık eviniz, üstünüz, işyeriniz aranır ve Emniyet Müdürlüğünde sorguya çekilirsiniz.

"Suçlu olmadığım için bunlar benim başıma gelmez" demeyiniz; her zaman gelebilir. Bu olayların sizlerden birinizin de başına gelebileceğini, benim sorgumu okuyarak anlayacaksınız. Polis, kimlerden, nasıl kuşkulanmaktadır?

Böyle durumlarda hazırlıklı olmanız, neyle, nasıl karşılaşabileceğinizi önceden bilmeniz için, kendi sorgumu yazıyorum.

Şimdi kaldığım yerden başlıyorum.

Geçen yıl, Türkiye'ye üç Sovyet yazarı gelmişti; Konstantin Simenov, Radi Fiş, Mustay Kerim... Konstantin Simonov, romanları pekçok dillere çevrilmiş, özellikle Batı dünyasında çok ünlü, Sovyetler Birliği'nin önde gelen yazarlarından biridir. Gerçek bir Türk dostudur.

Radi Fiş, Sovyetler Birliği'nde Türk edebiyatını tanıtanlardan bir türkologdur.

Mustay Kerim, ünlü bir şair ve bugün de Sovyetler Birliği Cumhurbaşkan yardımcısıdır.

Yurtdışı gezilerine çağrılı olarak giden başka arkadaşlarım da bilirler ki, bize oralarda, olağanüstü *konukseverlik gösteriyor, ne istersek yapıyor, her yeri* gezdirip gösteriyorlar. Biz, özel koşullarımızdan ve olanaksızlıklarımız yüzünden, onlara aynı şeyleri, pek azını bile yapamıyoruz ve geleneksel Türk konukseverliğini gösteremediğimiz için de ç k üzülüyoruz.

Bu üç Sovyet yazarı Türkiye'ye geldiklerinde, bizler de az çok, ne elimizden gelirse yapmaya çalıştık elbet... Bunları yazarken bile, geleneksel Türk konukseverliğine aykırı düşeceği için üzülüyorum, ama yazmak zorundayım.

"Nereye götürdün onları?"

Şimdi, polis soruyor bana:

— İstanbul'a gelen Rus yazarlarını nerelere götürdün?

Doğrusu, ben bu saçma soruya şöyle cevap vermeliydim:

— Size ne? Nereye istersem götürürüm, siz ne karışırsınız?

Onlara yakışan cevap buydu. Ama içinde bulunduğum durumda, onları kışkırtmamak ve daha çok, ukak tekrarladığım içtenliğime ve doğruluğuma polisi inandırmak için, üç Sovyet yazarını nerelere götürdümse sayıp dökmeye başladım.

— Bir gece, başka edebiyatçı arkadaşlarımla birlikte, Boğaziçi'nde bir gazinoya gittik...

— O değil... Başka, başka?

Onlardan gizlediğim, gizlemem gereken bişey varmış gibi, **"başka, başka?"** diye soruyorlardı.

— Kaldıkları otele gittim bikaç kez...

— Başka? Bizi uğraştırma, doğruyu söyle...

— Benim evime geldiler... Birgün, Taksim'de bir lokantaya götürdüm... Gazeteciler Cemiyeti'nde basın toplantısı yaptılar...

Dünyaca tanınmış bir Türk yazarının kitapla... şekilde bavullarla ta...

— Başka, başka?

Kendilerinin tesbit ettiği, ama benim gizle... bişey olduğuna inanmışlardı. Çıplak bağlı olan...

— Maçka'da bir yere götürdün onları, ne... diye açıkladı.

İnsan psikolojisi kolay çözümlenir bişey ... kolay olsa, hikâye, roman, piyes, yani edebiya... mazdı. Onlar bana üsteliyerek **"Maçka"** diyorlar, ... yuyorum Maçka dediklerini, ama nasıl bir ... durumdaysam, hep Şişli'yi düşünüyorum. Sanki ... Şişli diyorlarmış gibi geliyor. Ve hep, üç Sovye... zarının Şişli'de nereye götürdüm, diye düşünüyo...

— Hayır, diyorum, **biz Maçka'da bir yere ... medik.**

Kendim de Maçka derken, Şişli'yi düşünüyo... Büsbütün kuşkulanıyorlar.

— Aziiiz... Bak, yalan söylüyorsun, biz biliy... ki, onları Maçka'da bir yere götürdün... Doğr... söyle!

Başka biri,

— İyi düşün, Maçka'da Bronz sokağında bir ... götürdün... diyor.

Sokak adlarını, yer adlarını genellikle bil... Bronz Sokağı diye bir sokak hatırlamıyorum.

— Beyefendi, çok rica ederim, nereye git... söyleyin, hatırlıyayım. Hiç bişeyi inkâr etmem ... sebep yok...

Aziz Nesin'in bavulları emniyetten adliyeye götürülüyor

Uzun süren çekişmeden sonra, bir açıklamada daha bulunuyorlar:

— İyi düşün, onları bir üniversite öğretim üyesinin evine götürdün...

"Üniversite öğretim üyesi" deyince de aklıma ya doçent ya profesör geliyor. Çok düşünüyorum. Hayır...

En sonunda birden hatırlıyorum. Ama onların verdikleri ipuçlarından değil de, konukları nerelere götürdüm, diye düşüne düşüne buluyorum.

— Haaa, hatırladım, evet, Sabahattin Eyüpoğlu'nun evine götürdüm.

— Yaaa... Ne diye demindenberi inkâr ediyorsun?

Ziftlenme, zıkkımlanma!

Polislere anlatamıyacağım, anlamaları olanağı olmayan bir durum var. Ben, Sabahattin Eyüboğlu'nun üniversite öğretim üyesi olduğunu elbet bilirim. Ama benim gözümde, onun önde gelen kişiliği, üniversite öğretim üyeliği değil, sanatçılığı, yazarlığı, eleştirmenliği, çevirmenliği ve düşünürlüğüdür; daha çok bu yanlarıyla ona değer veririm. Onun için de, üniversite öğretim üyesi olarak onu hatırlayamadım. Sonra, Sabahattin Eyüpoğlu'nun evinin bulunduğu sokak adının Bronz Sokağı olduğunu bilmiyordum; bunu polisten öğrendim.

— Beyfendi, siz bana doğrudan, Sabahattin Eyüpoğlu'nun evine gittin mi, diye sorsanız, elbet söyleyeceğim gittiğimi...

— Niçin Rus'ları oraya götürdün?

— Onlar da bizi, ünlü kişilerle tanıştırıyorlar. Sabahattin Eyüpoğlu, değer verdiğim insanlardan biridir.

— Meselâ niçin Profesör Mehmet Kaplan'ın evine götürmedin de, Sabahattin Eyüpoğlu'nun evine götürdün?

— Söyledim. Eyüpoğlu'na değer veririm. Tanımadığım insanın evine, onları nasıl götüreyim? Ben Mehmet Kaplan'la tanışmam bile... Hem sonra, Mehmet Kaplan'ın evine götürseydim, siz bana yine, niçin oraya da başka yere götürmediğimi sorabilirdiniz...

Bu sorular ve cevaplar, burda yazdığım kadar kolay geçmiyor. Kaç kere üstüste aynı soruyu, değişik, biçimlerde soruyorlar...

— O evde ne yaptınız?

— Simonov, resimle ilgili olduğu için, Sabahattin ona, bazı Türk ressamlarının tablolarından renkli fotoğraflar gösterdi.

— Kimlerin?

Poliste söylenilen her ad, polisin sermayesi olarak, ilerde kullanılmak üzere not edilecektir. Durup dururken, bitakım kişiler polisin konusu olacak.

— İbrahim Balaban'ın resimleri... Anadolu'daki eski anıtların fotografları.

Hangi ilişkiyle olduğunu şimdi anımsayamıyorum, birara polislerden biri, Sosyalist ülkelere gidip, dönüşte gezi yazıları yazanlara çatmaya başladı. Adlarını da söyleyerek, Melih Cevdet'le İlhan Selçuk'a sövüyorlardı. Söyledikleri aşağıyukarı şöyle şeylerdi:

— Herifler kimleri çağıracaklarını biliyorlar. Melih Cevdet gitti, övdü; İlhan Selçuk gitti, övdü... Neden? Yiyorlar, içiyorlar, ziftleniyorlar, zıkkımlanıyorlar, dönüşte yazılarıyla da göklere çıkarıyorlar.

Elbet, cümle tam böyle değildi, ama üstüne basa basa **"ziftlenme"** ve **"zıkkımlanma"** yı söylediler. Melih Cevdet ile İlhan Selçuk, yabancı ülkelere geziye gidip, orda ziftlenip zıkkımlandıkları için o ülkeyi yazılarıyla övecekler... Herhangi bir polis kabalığıyla karşılaşmamak için, sesimi çıkarmadım, bu iki yazarı orda savunmadım. Ama şimdi, binlerle okur önünde, arkadaşlık duygularımın çok ötesinde, bu iki değerli yazarı savunarak, kendimi hattâ böyle söyleyen polisleri de savunuyorum. Değil bir yazar, herhangi bir insan için, bu türlü bir düşünceye saplanmak, bayağının bayağısı bir davranıştır. Herhangi bir insan, başka birinin, yiyip içtiği, -onların deyimiyle- ziftlenip zıkkımlandığı için gezdiği bir yabancı ülkeyi övüyor diye düşünüyorsa aynı şeyi kendisinin de yapacağını anlatıyor, demektir. Başka türlü, nasıl olur da, ziftlenip zıkkımlandığı (!) için, bir insanın gittiği ülkeyi övebileceği düşünülebilir?

Sovyetler Birliği'ne ve öbür sosyalist ülkelere, son yıllarda Suat Hayri Ürgüplü, Ferruh Bozbeyli, Haşim İşcan, gibi pek çok kimseler ve bizim parlamento üyeleri (çoğu AP li) gitmişler ve oralarını, gerek ordaki radyo ve basında, gerek dönüşlerinde burda övmüşlerdir. Niçin? Ziftlendikleri, zıkkımlandıkları için mi?

Bakü'ya gidişimde, Sertel'lerle görüşmüştüm. Sertel'ler, normal biçimde pasaportla yurtdışına çıkmışlar, yıllarca Roma'da ve Viyana'da yaşadıktan sonra, Türkçe konuşulduğu için Bakü'ye yerleşmişlerdir.

Sovyetler Birliği'nde, eşi Neriman Ağaoğlu'yla bir turistik geziye çıkmış olan Samet Ağaoğlu, dönüşünde gezi izlenimlerini bir gazeteye yazmış ve sonra bu yazılarını bir kitapta toplamıştır. Bu kitabında Samet Ağaoğlu, Zekeriya Sertel'in, Bakü'daki Türkiye Komünist Partisi örgütünün başında bir kişi olduğunu yazmıştır. Samet Ağaoğlu'nun verdiği bu haber, doğru değildir. Samet Ağaoğlu'nunki nasıl bir hınç ve düşmanlıktır ki, yıllardan sonra bile, çok yaşlı bir eski gazeteci için, böyle asılsız yazılar yazabiliyor. Bir yazar ve bir sanatçı olan Samet Ağaoğlu'nun başına gelen bunca acı olaylardan hiç yararlanmadığını gösteren bu türlü davranışına hep şaşmışımdır.

Zekeriya Sertel, anılarını yazmış; adı, **"Hatırlayabildiklerim"**.

Bakü'da yazılı anılarını bana verdi, okudum. Çok ilginç buldum; özellikle **"Serbest Fırka"** ve **"Demokrat Parti'nin kuruluş dönemleri"** ni anlatan bölümleri ve gazetecilik anıları çok ilginç... Bu anıların, Türkiye'de yayınlanmasının çok yararlı olacağını, pekçok bilinmeyen, az bilinen, ya da yanlış bilinen gerçeklerin, ortaya çıkacağını düşündüm.

Sertel'lerle görüştün mü?

Bundan beş altı ay önce, Zekeriya Sertel, Paris'ten İstanbul'a gelen bir genç Fransız Türkologla bu anılarını bana göndermişti. Ben de, Cumhuriyet'te yayınlanması için Nadir Nadi'ye vermiştim.

Şimdi sorguya gelelim.

Başı çıplak polis soruyor:

— Moskova'da tabii Zekeriya Sertel'le görüştün?

— Evet görüştüm, ama Moskova'da değil, Bakü'da...

— Sabiha Sertel'le?

— Görüştüm.

— Kızları Yıldız nerde?

— Moskova'da.

— Hangi adı kullanıyor, herhalde Yıldız değil, başka bir adı vardır...

— Başka adını bilmiyorum. Yıldız olarak biliyor ordakiler...

— Peki, bizim haber aldığımıza göre, sen Zekeriya Sertel'in hatıralarını Cumhuriyet gazetesine vermişsin...

— Evet... Nadir Nadi'ye verdim.

— Niçin Cumhuriyet gazetesine verdin de başka bir gazeteye vermedin?

— Beyfendi, başka bir gazeteye vermiş olsaydım, yine aynı soruyu soracaktınız, niçin başka gazeteye değil diye...

— Bir sebebi olacak Cumhuriyet'e vermenin?

— Zekeriya Sertel, Nadir Nadi'nin babası Yunus Nadi'nin arkadaşıdır, dostudur. Cumhuriyet'i birlikte kurmuşlardır. Anılarında Zekeriya Sertel, Yunus Nadi'ye büyük yer vermiştir. Onun için, Cumhuriyet'e götürdüm.

Oysa, onbeş gün kadar önce, bu anıları Nadir Nadi'den geri almıştım; bende, evimdeydi. Kitap odamda, rafta, ortada duruyordu onu bulup alamadılar.

Her gazetede olduğu gibi, elbet Cumhuriyet gazetesinde de bulunan polis ya da muhbirleri, benim, Zekeriya Sertel'in yazılı anılarını Nadir Nadi've verdiğim haberini polise iletmişler, ama geri aldığımı ya bilmediklerinden, ya vakit olmadığından polise bildirememişlerdi.

Nadir Nadi, bu anıların yayınlanmasını çok yararlı bulmuş, ama burda açıklamak istemediğim kendi özel nedenlerinden ötürü, Cumhuriyet'te yayınlatmasının doğru olmıyacağını üzülerek bana söylemişti. Beni sorguya çeken polislere, anıları Nadir Nadi'den geri aldığımı söylemedim. Söylesem, durup dururken, bu da saatler süren bir soru konusu olacaktı. Nasıl olsa, Zekeriya Sertel'in anıları yayınlanacaktır.

Bu konuda sorgu sürüp gidiyordu.

— Kim getirdi sana hatıraları?

— Bir genç Fransız Türkolog.

— Adı ne?

— Bilmiyorum.

— Bilmez olur musun Aziiiz... Demek, adamın adını bile sormadan anıları aldın?

— Adını söyledi elbet, ama unuttum... Bilmiyorum.

Gerçekten adını unutmuştum.

— Niçin gelmiş Türkiye'ye?

— Türk tarihi üzerine araştırma yapmak için gelmişti.

— Peki, ona kim vermiş hatıraları?

— Bilmiyorum, ama Pertev Boratav'la birlikte çalışıyorlarmış, o vermiş olabilir...

Bir daha söyliyeyim, bu sorular ve cevaplar, burda yazdığım kadar kolay geçmiyor.

— Zekeriya Sertel niçin hatıralarını sana gönderiyor?

Başka bir polis destekliyor:

— Öyle ya, bu kadar adam varken sana niçin göndermiş?

— Beyfendi, ben Zekeriya Sertel'in gazetesinde çalıştım, eskiden tanırım. Sonra ben bu hatıraları okudum, Bakü'de...

— Niçin o zaman getirmedin?

— Bitmemişti.

— Niçin başkasına göndermemiş, bu kadar dostları var... Vâlâ Nurettin'e neden göndermemiş?..

— Bunu kendisine sorun, ben ne bileyim? Herhalde, benim basınla ilişkim olduğunu düşünmüş olacak. Sonra Vâlâ hastaydı.. Belki de o zaman ölmüştü...

"Bak kardeşim, dedim!"

Akşam olmuştur çoktan. Polislerimiz acıkmıştır. Ben, dün akşam yediğimle duruyorum, ama karnım aç değil...

Sandüviç söylüyorlar. Bir tahta kutu içinde sandüviçler geliyor. Herkes birer ikişer alıp yiyor. Bana da, konukseverlik gösterip ikram ediyorlar. (Yediğim sandüviçin parasını verdirmediler.) Sandüviçle çay içiyorum. Kutuda, yenilmeyen beş on sandüviç kaldı. Sorgudan sonra, yemem için bu sandüviçleri yanıma koydular. Yiyemedim.

Birara, içlerinden biri,

— Yahu Aziz, diyor, **bak bizi uğraştırıp duruyorsun, çoluk çocuk bizi yemeğe bekliyor. Senin yüzünden gidemiyoruz...**

Polis molis ama yine de şaka yapmasını azbuçuk biliyorlar hani...

Hangi soru üzerindeydi, şimdi anımsayamıyorum; o başı çıplak olanı, bana her nasılsa,

— Kardeşim... deyiverdi.

Ağzından çıkan bu **"kardeşim"** sözünden öyle bir pişmanlık duydu ki, artık geri de alamıyacağı için,

— Bak, sana kardeşim de dedik işte... Söyle doğrusunu! dedi.

"Kardeşim" diyerek bana büyük iltifatta bulunmuş oluyor, sonra da bundan pişmanlık duyuyordu.

Onlar konuştukça, bazı yüzlerine, bazı da önüme bakıyordum. İçimden gülesim geliyordu kimi zaman, çok zaman da büyük bir acıma duyuyordum. Onlar soruyor, onlar konuşuyor; ben de düşünüyorum: Benim için topladıkları raporlar, arkama koydukları adamlar, şu sorgular, daha bundan sonra olanlar, sürecek bütün bu boş, bomboş işlemler, Türkiye'ye kaça patlamış, bu halka kaça mal olmuştur, diye... Acınmaz da ne yapılır?

GELECEK YAZI:

PSİKOLOJİ DE BİLİYORLAR

ANADOLU'DA SOL YAYIN GÜÇLENİYOR

BABIÂLİ gazeteleri halk için mücadele yolundan her geçen gün biraz daha uzaklaşırken, Anadolu'nun devrimci basını sosyalist kavgaya daha güçlü olarak katılmakta, yurdun en ücra köşelerine kadar gerçekleri ve doğruları duyurmaktadır.

Çeşitli illerde yayınlanan devrimci gazetelerin safına, geçtiğimiz ay Bandırma'da yeni bir gazete katılmıştır: EMEK... Kemalettin Ural tarafından yayınlanan EMEK Gazetesi'nde **"Başlarken"** başlıklı yazıda şöyle denilmektedir: **"Mustafa Kemal'in Türkiye'si, sömürücülere ilk şamarı patlatmış ve tüm ezilen halklara bayrak olmuştur. Ancak, kendi çıkarını her şeyden üstün tutan bir azınlık, Kurtuluş Savaşı vermiş Türkiye'yi günbegün karanlığa itelemiş, ışıksız, susuz, yoksul milyonlarca insanın yaaşdığı bir ülke yapmıştır. Dün silâhları ile karşımıza çıkan yabancılar, bugün daha tehlikeli bir şekilde bu çıkarcılarla ortak olarak, dost adı altında içimize yerleşmiş ve sömürmeğe devam etmektedirler. Bu sülüklerin tüm isteği, Türk köylüsünün Türk işçisinin kanını emmektir. Bizim isteğimiz ise uyanışı hızlandırmak güzel günleri yakın etmektir. Bu uyanışa, bu koşuşa yalanla, küfürle ve iftira ile karşı konulamaz. Sülükler mutlaka atılacaktır."**

Antakya'da yayınlanan ANTAKYA adlı gazetede Av. S. Galioğlu, **"Sınıf Bilinci Doğunca"** başlıklı yazısında solcu kelimesini şöyle anlatmaktadır: **"Halen yürürlükte olan anayasamız, sosyal adalet fikrini getirdiği gibi, bunun gerçekleşmesini de istemektedir. Gerçekten sosyal adaleti müdafaa edenler, var olan adaletsizliklerden zarar gören emekçiler ve emekten yana olan aydınlardır. İşte bunlara solcu denilmektedir. İktidarda olan AP ise, emeklerin sömürülmesinden yanadır ve her mahallede bir milyoner yaratma felsefesini gütmektedir!"**

Tokatta yayınlanan TOPÇAM gazetesinde **Durduran Dünyayı İnecek Var** başlığı altında Namık Değerliyurt ise şöyle demektedir: **"Düşünce özgürlüğü dediğimiz zaman sadece kendi düşüncelerimizi göz önüne getiriyoruz. Bizim düşüncelerimizin karşıtı olan düşünceleri ancak çıkarlarımıza dokunmadıkça güzel buluyor. Beğeniyoruz. Çıkarlarımızı sarsmak isteyen düşünceleri en adice planlarla susturmak istiyoruz. Aziz Nesin olayına ne dersiniz? Nasıl izah edeceğiz? Demokrasi diyoruz, özgürlük âşığıyız diyoruz peki bunlar ne? İçinizden bir Aziz Nesin'in tutuklanması ile özgürlük elden gider mi? Bunun demokrasiyle ne ilgisi var diyenleriniz olacaktır. Var efendim var çünkü bir kişiye yapılan haksızlık, herkese yapılmış tehdit demektir."**

Karabük'te yayınlanan SENDİKA Gazetesinde M. Nuri Ayvalı **İşçi Kardeş Yerini Bul** başlıklı yazıda **"Ey işçi, ey yeri geldiği zaman kanıyla, yeri geldiği zaman alın teriyle bu toprakları sulayan insan: Türkiye'de yıllar önce başlayan fakat bazı çıkarcılar ve sömürücüler tarafından durdurulan sosyal uyanış senin içinden çıkan insanların ulusçu aydınların çaba ve direnişi ile yeniden başladı. Senin içinde kıymetli işçi liderleri vardır. Onların sesine kulak kabartacak, bir yandan da kendini eğiteceksin. Seni Amerikan parası kurtaramaz. Seni ağa, eşraf, mütegallibe üçlüsü kurtaramaz. Seni ancak sen kurtarırsın. Yıllardır Türk-İş'e bağlısın, eline ne geçti. Boşuna bekleme, katır doğurmaz. Devrimci İşçi Sendikalarına gireceksin. Yerini bul ve eyleme geç. Savsaklamak sana göre değil. Ezile ezile pestil gibi olmana sen razı olsan bile biz razı değiliz"** diyerek işçileri birleşmeye çağırmaktadır.

Kırıkhan'da yayınlanan DAĞYELİ Gazetesi, burjuvazinin kendi çıkarları için dini istismar etmesi sonunda ortaya çıkan Hilâfetçi Parti meselesini ele alarak sormaktadır: **"Şimdi burjuvazi takımına sormak lâzımdır. Böyle bir parti, olmaz ya, muvaffak olup da iktidara gelecek olursa, sen dans edebilecekmisin? Plajları yasaklamayacak mı? Hele kokteyili partilere ne diyecekler. Sosyalist bir düzen hürriyeti kısıtlamaz. Bunu Demirel de bilir. Fakat şeriatçılık hürriyeti ortadan kaldırır. Senin rahatını kaçıran, yatına, dansına, içkine, hristiyanla ortaklığına bir çırpıda haşa diyecek şeriatçılıktır. Esasta dindar vatandaş sosyete rezaletlerine karşıdır. İktidar dindarı sosyalist olan İşçi Partisi'ne karşı kışkırtmak istemekteydi. Fakat halk bu gibi tahriklere uymayacaktır."**

Balıkesir'de yayınlanan ATEŞ Gazetesi'nde Cahid Albayrak da iktidara şu uyarmada bulunmaktadır: **"Seçimle işbaşına gelen ülkelerin gidişatına bakınız. İktidar koltuğuna oturduktan sonra fakir ha'kı, işçiyi, emekçiyi ve köylüyü unutanlar, er geç zevale uğramışladır. Sen onların oylarını almak için türlü çeşitli diller dök, köy köy, bucak bucak dolaş, sonra istediğin koltuklara yığılıp vaadlerini unut!.. Bu memleketin çoğunluğu, bir zenginler, bir sonradan görmeler ve bir (oy çoğunluğuyla idare bizdedir) diyenlerin elinde değildir. Bu memleket, hakiki demokrasiyi isteyenlerin, işçinin, emekçinin ve sömürgecileri kat'iyen istemeyen aydın kişilerin yönetiminde ilerlemek istemektedir."**

Babalar ve oğulları

Çetin Altan ile Aşık İhsani'yi sizlere tanıtmaya lüzum yok. Bu hafta sizlere, bu iki yürekli babanın iki oğlunu tanıtıyoruz. Çetin'in oğlu Mehmet 15, İhsani'nin oğlu Garip 9 yaşındadır. Ve aşağıda okuyacağınız şiirleri ile bu iki aslan yavrusu, babalarının savaşına katılmaktadır.

BAĞIR

Kadın mı, kazma mı ağır
Doğru konuşanı çağır
Daya ağzını sağır
kulaklara
Ey beş lira alan işçi bağır
Bağır be bağır!..

Galip SIRLIOĞLU

•

SAKLANBAÇ

Haydi saklanbaç oynıyalım
Ben azınlık, sen çoğunluk
Yum bakalım gözlerini
Bakmak kıpırdamak yok
Bakarsan döverim
Oldu deyince aç gözlerini
Olmadı!.. Olmadı!..
A! A! Açıyor gözlerini
Jandarmalar, polisler
Amerika! Amerika!
Neredesin!..

Mehmet ALTAN

SAVAŞ GAZETESİ
(Trabzon - 15.7.1967)

haftanın karikatürü

EŞEKLİ KALKINMA!

ADALET GAZETESİ
(13 Ağustos 1967)

ANT'IN NOTU: Bir eşeğin sadece bir mevsimlik geliri 600 Dolar, yani 6000 Lira'dır. Yine Türkiye'de, bizzat devletin hazırlamış olduğu istatistiklere göre, fert başına yıllık gelir ortalaması 2177 Lira'dır. Başka bir yerde de Sağlık Bakanı "Öyle hastaneler gördüm ki, eşeklerin ahırları buralardan daha bakımlı idi" demiştir.

Kısacası, Türkiye'deki tüm eşekler burjuvalaşmakta, vatandaşlar ise proleterleşmektedir.

TEKZİP

Bir süreden beri gazetelerde oğlumun sandıktan çıktığına dair bazı haberler çıkmağa başladı. Bu konuda en yetkili kişi olarak oğlumun sandıktan çıkmamış olduğunu kesinlikle açıklarım.

ANASI
(Y. Kastamonu - 18.7.1967)

HİTLER

İkinci Dünya Savaşının ilk günlerindeydi, Baba Karpiç'in lokantasında çakıştırıyorlardı. Dördüncü kadehten sonra coşan bir politikacı:

— Şu Hitler'in nesi bizim siyaset adamlarımızdan nesi fazla. Ercüment Ekrem rakısından bir yudum içip cevap verdi:

— Sadece bir (H) si...

YÖNCÜ
(Yalova - 22.7.1967)

ANT • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Bu sayıda Sorumlu Müdür: YAŞAR UÇAR • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: EBUSUUD CADDESİ TAN HANI No. 98-302. SİRKECİ - İSTANBUL • Telefon: 27 81 09 • Posta Kutusu: 934 . SİRKECİ - İSTANBUL • Ankara Temsilciliği - Tel: 13 40 20 • Dizildiği ve Basıldığı yer: TAN MATBAASI • Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM - Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 • İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara cad. 34 - İSTANBUL, Tel: 27 89 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira • İlân: Santimi 25 Lira: yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir • Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir.